1912
3884 67
6

NEMOKAMAS PRIEDAS PRIE „DRAUGIJOS“ 61 №

T. II. **ATEITIS** N 1.

Metams praslinkus.

Dievui padedant metus jau užbaigėm.

Darbas pradėtas. Veikimo planas plačiai užbriežtas. Tikslas aiškiai nurodytas, tik žinoma, pilnai da nepasiektas.

Antri „Ateities“ gyvavimo metai bus tolesniu žingsniu prie to pat augšto tikslo. Ir turime viltį, jog ir tą antrąjį žingsnį mums pasiseks tinkamai padaryti nei kiek iš tiesos kelio neiškrypstant.

Tiesą pasakius, jau ir pirmutinis musų žingsnis nepasiliko be pasekmių. Nuo pat savo pasirodymo „Ateitis“ tapo nauju pritraukimo centru, aplink kurį tuojau ėmė spiestis gan skaitlingi jaunimo bureliai, maloniai atsiliepdami iš įvairių Lietuvos miestų ir iš svetur. Ir nesunku suprasti delko?

Mat ačiu „Ateičiai“ musų moksleiviai susilaukė organo, kuriame gali jau ne tik vieną, bet ir kitą tiesos pusę pamatyti ir tuo budu išsidirbti nuomonę apie p i l n ą t i e s ą kiekviename svarbesniame mokslo, tikėjimo bei gyvenimo klausime.

„Ateitis“ jau vienu savo atsiradimu parodė, jog norint tapti tikru apšviestuoliu ne siaurapročiu, negana yra nusipirkti už kelias kapeikas materializmo, monizmo, socializmo, antiklerikalizmo bei kitokių naujausių „laisvos minties“ išdirbinių...

Tuo budu padėta pamatas idėjinei musų moksleivijos diferenciacijai. Kiekvienas moksleivis stovi dabar akyvaiz-

doje dilemos: kuo man buti—krikščioniu kataliku, ar laisvamaniu antiklerikalu? kokios laikytis pasaulėžvalgos—ar visuplačiausios krikščioniškos, rimančios ant syntezės t i k r o m o k s l o, t i k r o s f i l o s o f i j o s i r t i k r o s r e l i g i j o s, ar siauručiukės sektantiškos, apsieinančios be tikėjimo į Kristų, į Jo įsteigtąją Bažnyčią ir net į Dievą, o užsiganėdinančios vien tik kokiu n a u j a u s i u i z m u!..

„Ateitis“ iškeldama aikštėn tą dilemą paskubino musų moksleivijoj idėjinės segregacijos procesą: kas tikėti nesidrovėjo—stojo prie „Ateities“, kas manė galįs gyventi be tikėjimo, be Dievo—nuėjo sau šalin. Dabar nebebus jokių *qui pro quo*. Kas yra katalikas, tas stengsis buti kataliku ir rupinsis pažinti, d e l k o j i s y r a k a t a l i k a s. Tiems „Ateitis“ padės pozitiviai aiškindama katalikiškos pasaulėžvalgos pamatus. Kas bevelys likti „laisvamaniu“—turės irgi pasistengti suprasti, delko jis „laisvąją mintį“ stato augščiau negu Kristaus mokslą. Tokiems „Ateitis“ stengsis taipogi buti naudinga, polemiškai išrodinėdama laisvamanybės dogmatų silpnumą.

Neužmirš „Ateitis“ ir materialių moksleivijos reikalų. Davinės žinias apie augštesnes mokyklas, apie sąlygas pastojimo į jas ir tt. Musų korespondentai beabejo nepatingės pranešti „Ateičiai“ ir apie vidutinių, mokyklų gyvenimą. Dailioji raštija—eilės, apysakaitės, tautinės tverybos žiedai eis „Ateityj“ savo keliu, kaip ėję. Taigi tariamės, jog „Ateities“ skaitytojai bus ir šiais antrais metais savo organu užganėdinti. Redakcija iš savo pusės darys, ką galės. O jųs gerb. „Ateitininkai“, be abejo ją paremsit.

Taigi vardan Dievo visi į darbą! To iš musų reikalauja sąžinė ir tėvynė. *Redakcija.*

—:—

U Ž D A I N U O K I M!

Ei gana bus tų dejonių
Tarp vargų karionių!
Liaukim, broliai!
Juk ligšioliai
Vien dejavom,
Aimanavom.

Liaukim, broliai, bus gana!
Te drąsi daina
Kįla iš jaunų krutinių
Ten prie žvaigždžių sidabrinių.

Juk ne amžį gi dejuoti.
Laikas uždainuoti,
Kad krutinę
Nuraminę
Vėl galėtum,
Ištesėtum
Ligi galo dirbt krutėt,
Kliučių nežiurėt.
Broliai, traukkim linksmą dainą!
Rupesčiai šalin teeina.

Ei gi plaukk skambėk, dainele,
Stiprink musų galę.
Nuraminki,
Surakinki
Musų eilę
Tvirta meile,
Kurstyk kraują, liek į mus
Prakilnius jausmus.
Taigi plaukk skambėk, dainele
Žadink sielą, tvirtink galę!

Putinas.

15.XI.1911.

—o—

SUNELI, NEUŽMIRSK SAVO MATUŠĖS.

I.

Didelis „Jankės“ saliunas pilnas žmonių. Neperdideli, pasieniais sustatyti staliukai kimšte apsėsti vyrų ir moterų. Geltonasai alutis garuote-garuoja, viliote—vilioja numalšinti troškulį. Kalboms nėra galo. Kaip bitįs avilyje visi tik klega, tik šneka. Ir yra apie ką. Visą savaitę žmonelės praleidę „mainose“ prie sunkių darbų nors nedėlioj, atsiėmę kraujais uždirbtą grašį, kiek pasivaišina, pasilinksmina. Vieni čia atėjo pasimatyti pasikalbėti su

draugais, pažįstamais. Kiti pasižmonėti, pasilinksminti smagioje draugijoje, treti-gi, neturėdami kur galvos priglausti, suėjo pasišilti, pažiurėti kaip kiti vaišinasi, linksminasi. Visiems „saliuno“ durįs atdaros.

Visi po alučio įtekme tik šneka, tik klega. Vieni atsimena plačius žaliuojančius tėvynės laukus, kur taip jiems miela buvo dirbti, kiti—paliktasias tėvynėje pačias, mažus vaikučius. Visiems malonu o drauge ir graudu visa tai atminus. Bet ką bepadaraąs, turi čia buti, nors širdis veržte-veržtusi tėvynėn. Vienus mat atvijo į šią „aukso kalnų“ šalį vargas ir kitokios nepalaimos. Kitusgi mada—„visi eina, kodel-gi man nenuėjus laimės paješkotų“—tokių gal ir daugiausia.

Štai kerčioje, pačiam tamsiausiame saliuno gale susėdę keturi jauni vyrukai ir kelios merginos. Stalas nustatytas buteliais. Kalbos čion kur kas raiškesnės, gyvesnės negu senesniųjų draugijoj. Visi kalbasi lietuviškai, primaišydami daugybę angliškų žodžių bei išsitarimų. Visų vikriausiu atsižymi dailus, augštas, geltonais plaukais vaikinas kokios dvidešimties metų.

— Kas man tėviškė, namai—spiaut į juos, girdisi skardus jo balsas. Ko aš ten turėčiau grįžti, ar į vargų balą? Ar čia duonos nėra, ar neuždirbi? Ir taip vos išsiprašiau motinos kad pardavus daržą surinktu pinigų man nueit Amerikon--o dabar turėčiau grįžti? O čia ar ne linksma, ar nesmagu,—tarp tokių skaistveidžių? — Visa ir motina užmiršti. Kas man motina kad jai turėčiau pinigus siųsti, teužsidirbie pati - ir man ne iš balos pasemiama. Už merginų sveikatą! Valio, stikleliai į dugną!

Artinasi vakaras. Saulė nusėsdama apšvietė paskutiniais gęstančiais spinduliais, auksu numargino aprukusius miesto murus. Tamsųs šešėliai pradėjo slinkti namų sienomis. Gatvės tuštėjo. Nutilo neperstojantis dienos užesys, bildesys. Juodi nakties sparnai dengte - uždengė miestą. Žmonės išsiskirstė ramun poilsin.

Patuštėjo ir saliunas—senesnieji išsiskirstė, užtai nepoilgo jaunųjų gužėte-prigužėjo. Smagios kalbos, juokai pripildė saliuno kambarius. Atsirado ir muzika. Įkaušę vaikinai ir merginos stvėrėsi šokti. Ir čia ima tarp

visų viršų jaunasai, geltonplaukis vaikinas. Jo raiškios kalbos, juokai skambėte - skamba.

— Gerkim, vyrai, linksminkimės, dabar musų aukso dienos!...

Ilgai dar už vidurnakčio skambėjo saliunas nuo šokių ir skambių dainų. Visiems taip linksma, smagu.

II

. . . . . .

Raudona, raudona, it kraujas, nusileido saulė auksu apiberdama sniegu užklotus laukus. Jau nuo pat pietų pradėjęs pusti žiaurus šiaurinis vėjas gainiojo snieguotas debesis platum dangaus lauku. Šie visi labiau ir labiau spietėsi į kruvą. Uždengė ir pradėjusias spindėti žvaigždeles ir užtekėjusį mėnulį.

Vėjas vis labiau smarkinosi. Kaukdamas, dejuodamas kedeno sniegą plačiuose laukuose. Debesįs suvisu uždengė dangų—sutemo... Pradėjo snigti. Vėjas dar labiau sustaugė - sudejavo padangėse keldamas, maišydamas sniegą. Prasidėjo puga, tarsi dangus susimaišė su žeme. Nieko nebematyti, tik sniego bangos, vėjo nešamos, sukasi, lekia. Jau ir kelio nebematyti, visos vėžės užneštos. O šaltis spirginte spirgina.

— Dievuliau mano, Dievuliau, taip šalta, pusto,— guodžiasi senukė iki kelių brisdama sniege. Kojos apautos suplyšusiomis naginėmis kas kartas grimzda pusnynan, kelio nežymu. Vėjas staugdamas, kaukdamas narsto po visą kuną, apiberdamas sniego bangomis. Senutė gobiasi skraiste, bet vėjas vėl kaip bematant nuskleidžia, numeta. Senutei šalta, pailso, vos gali pakelti smunkančias sniegan kojas.

— Dievuliau mano, Dievuliau"—girdisi jos kurtus balsas vėjo slopinamas,—„dar tiek kelio iki kaimo, toki pusnis, tamsu—kada aš namon pareisiu",—ir vėl nuleidus galvą breda toliau. O vėjas vis neša, vis suka sniegą. Priešais nei per žingsnį nebematyti. Baisus vėjas užemė kvapą, senutė užduso, pailso, galva svaigsta.

— Taip malonu but pasilsėti—mąsto ji,—prisėsiu nors valandėlei.

Nusiėmė krepšiuką sušalusios duonos, suteiktos gailiaširdžių žmonių. Apsisklaistė, apsigaubė ir čia pat prišlijo prie pusnyno. O vėjas vis kaukia, vis neša sniegus.

— Nesilikau Žiugždžiuose nors ir nakvindino, geri tai žmonės, Dieve, duok jiems sveikatos. Maniau ik vakaro pareiti į savo bakužę—mąsto senutė. Bet užėjo speigas, pusnis—neduok Dieve sušalti. Taip tamsu, snaudulys ima, kad nors neužsnudus, neužmigus.

Ir vėl senutė gaubstosi, glamžosi kad tik butu šilčiau, kad tik nesustingus. Sniegai suradę kur užkliuvę gula aplinkui senutę, vis labiau užpustydami. Vėjas kaukia, daužosi. Senutę visai miegas apėmė, sklaistė nuslinko nuo galvos atidengdama baltą, it gulbė, galvą.

Vėjas pagriebė suvėlė plaukus, prinešdamas pilnus sniegų. Galva nusviro žemyn, akįs užsimerkė—senutė snaudžia. O vėjas vis daugiau ir daugiau dengia ją sniegu.

Susyk taip smagu, jauku radosi senutei. Nebegirdi jau vėjo užėsio, staugėsio, puga nutilo. Sniego kaip ir nebuvę. Vaizdai po vaizdo pradėjo slinkti jos akyse kaskart gražesni, meilesni.

Šilta vasaros diena, lanka kvepiančio šieno sukrauto kugiuosna. Ji jaunutė, jaunutė, skaisti, graži, it tasai radastos žiedas. Petrelis duoda šieną, ji krauja vežiman. Vėjelis lengvai, maloniai banguoja rugelius, klestančius palankėj, purena kartkartėmis užklisdams jos geltonus plaukus.

— Onyte, koki tu graži, kaip aš tave myliu,—girdi ji meilų Petrelio šnabždėsį. Ji rausta, it bijunas, vyro giriama, mylima, jai taip miela, smagu. Saulelė šypsosi žiurėdama į jų darbą ir rodos laimina taip skaisčią meilę.

— Onyte, neužleiski krašto, neduok, Dieve, gali apvirsti, dar užsigautum, mano balandėle,—ir taip gražiai, taip meiliai nusišypsojęs pažvelgė savo mėlynomis kaip dangus, raiškiomis akimis į jos akis... Vaizdai mainosi, bėga ištisos laimingai pragyventos valandos. Josios sunelis, mažasis Jonukas, it tas augalėlis, toks gražus, meilus. Laksto aplink juos, žaidžia, juokauja.

Balti, it sniegas, marškinėliai plevėsuoja nuo greito lakstymo. Štai pribėgo prie jos, apkabino savo mažytėmis rankelėmis jos kaklą, bučiuoja, glamonėjas, vis arčiau glausdamas prie jos.

— Mamaite, brangiausioji, mamaite, koki tu gera, kaip aš tave myliu,—šnabžda jo lupelės—ir dar arčiau, dar stipriau glaudžiasi, bučiuoja.—Mamaite, žiurėk koks aš didelis, jau netoli tėvelio, žiurėk kaip stiprios mano rankos,—šnabžda spausdamas jos kaklą.—Tuojaus ir aš eisiu su tėveliu drauge dirbti. Dirbsiu ir dirbsiu, vis tau, matušėle, dirbsiu, tavęs niekados neapleisiu—tu toki gera.

— Gerai, vaikeli, gerai,—kalba ji glausdama sunų prie širdies,—niekados neužmiršk savo matušės...—

Ji šluojasi dabinasi grinčioj. Didelis džiaugsmas pripildęs krutinę—josios brangiausiasai Jonelis parėjo iš Amerikos. Taip užaugęs, toks gražus. Geltoni plaukai dengia jo galvą, taip gražiai apsirėdęs. O kiek jai dovanų parnešęs.—

— Štai tau, mamaite, šilkinė, nors senatvėje papuoši savo žilą galvą—kalba jis sklęsdamas ryšulį. — Štai ir pinigų kiek; matai, mamaite, ar užmiršau tave, ar neparėjau paguostų tavo senatvės, tu vis bijojai leisti mane į Ameriką,—dabar matai, aš vis toks pat Jonelis, kaip ir mažas buvau, vis tave myliu.—

Ji negali tvertis džiaugsmu, spaudžia jį išdžiuvusiomis, pageltusiomis rankomis prie įdubusios krutinės, ir bučiuoja, bučiuoja...

— Ačiu, Joneli, ačiu brangiausias, neužmiršai manęs vargdienės, palinksminai senatvėje...—

Puga-gi neikiek nemažėja, vis siaudžia labiau ir labiau. Žiaurus vėjas kaukdamas, dejuodamas neša ir neša sniegus. Jau senutės nebematyti, miega ji amžinu miegu, užklota, palaidota po baisium sniego kaupu.

O vėjas vis neša, daugiaus ir daugiaus.

III.

. . . . . .

Vėjas daužosi aplinkui, bet kambaryj, labiau panašiame į kokią tai lindynę negu į kambarį,—tylu... Tik

kartas nuo karto smarkus fabrikų staugimas pervers vėjo užėsį; ar žmonių judesys pasigirs nuo gatvės; tai vėjas, įsprudęs pro pramuštą trikampį langelį, sušvilps, sugirgždins praviras, suklypusias duris—ir vėl tylu, tamsu lindynėj... Mažas langelis vos kelis šviesos spindulius teįleidžia į vidų, nušviesdamas drėgnas lindynės sienas...

Ant gniužtės supuvusių šiaudu, pamestų lindynės kampe, kažkas lyg ir sudejavo. Blykstelėjusi iš po tamsių dumų debesų saulutė nušvietė lindynės kerčioje kokią tai žmogystą, apsisklaisčiusią purvinais skarmalais. Vėjas, puolęs visu smarkumu, išnešė paskutinį surukusį stiklo kraštą, ir, nuskleidęs antklodę, supureno ilgus, geltonus gulinčio plaukus. Žmogysta susijudino, norejo pakilti, kad užklojus—ištiesė ranką, bet vėl griuvo atgal, ranka nulėpo žemyn—tik skurdus dejavimas išsiveržė iš įdubusios krutinės. Tečiaus vėl užmerkė akis, lyg ir užsnudo.

— Gerkim, broliai, linksminkimės, dabar musų aukso dienos,...—girdisi kurtus iš karščio šnabždesys—ligonis klejoja.

— Už merginų sveikatą!...—riktelėjo. kilsteldamas ranką.

— Jųs man viskas, ir namai, ir tėvas, ir motina, taip linksma, miela tarp jusų...—Čia ligonis smarkiai sukrutėjo, norėjo pašokti, sustverti kurią iš merginų—bet vėl krito graudingai dejuodamas, užsimerkė... Po kiek laiko nušvito jo veidas, pravėrė akis ir kiek linksmiau pažvelgė aplinkui.

— Mamaite, brangioji, mamaite, koki tu gera, kaip aš tave myliu... šnabžda jis lyg ir ką glausdamas prie krutinės.

— Matušėle, mano, neraudok taip gailiai, aš tavęs niekados neužmiršiu, parleisiu daug, daug pinigų ir pats sugrįšiu nuraminti, paguosti tavo senatvę..

Staiga ligonis visas sudrebėjo. Akįs išsiplėtė neramiai klaidžiodamos lindynės sienomis, veidas, it ugnis, iškaito, paraudo, išsitempė gyslos, pritvinę molinu, sugedusiu krauju. Baisus pasidarė ligonis—tos akįs taip klaikiai žiuri iš po mėlynai žalių antakių.

— Atsitraukk nuo manęs, baidykla!... Tu ne motina, aš motinos senai nebeturiu, šalin iš mano akių!...

Ir daužosi ligonis, mėtosi savo gulykloje,—o baisi motinos šmėkla stovi jo akyse ir grasina, grasina.

— Girtuokliavai, palaidunavai o manęs išsižadėjai, užmiršai senatvėje. Guodžiaus paramos sulauksianti, paguodos—tu į vargą įvarei, užmušei mane, tat buki prakeiktas, nelaimingasai, sunau!...—skamba jos balsas ligonio ausyse.

O vėjas švilpauja kaskart įsprusdamas pro langelį, girgždina duris...

Moksleivis *Rugėnas.*

—o—

* * *

Ei, eičiau aš eičiau į platųjį svietą
Liuosybės mėgintų, palaimos jieškotų.
Gal ten, tarp tų marių atradus sau vietą
Širdis nesvajotu.

Gal naują gyvybę pajusčiau liuosybėj,
Gal tąsyk labiau užsidegtu krutinė;
Ir norai šventi sielos gimtų gilybėj
Ir daina auksinė.

O čia tiktai skųstis dvasia sumenkėjus
Ir laimę sapnuose regėti tegali.
O skausmui slapčia į krutinę užėjus
Vien melst Visagalį.

Ei, lėkčiau aš lėkčiau į platųjį svietą
Su vėjais dalios po pasaulį jieškotų.
Gal ten, tarp audrų kur atradus sau vietą
Širdis nesvajotu.

Putinas.

10.XI.1911.

* * *

Laimingas, kam jaunos krutinės
Svajonės nelietė ugninės.
Kas nepažino įkvėpimo,
Bergždžių ilgėjimų širdies;
Kam niekados dvasia nerimo...
Laimingas! jo vargai nelies.

Bet jeigu uždegė nor sykį
Ugnis krutinę,—nemanyki,
Kad tu ramiai gyvent galėsi.
Neras ramumo jau širdis.
Pažinęs kartą, nemokėsi
Tu nuramint drąsias mintis.

Jos tave ilgėsiu pripildys.
Ir nieks širdies tad nenutildys,
Kad ji pažins svajonių sritį.
Ateis naktis, visi sumigs...
Tavęs nestengs ji užmigdyti
Ir viena ilgėsyj paliks.

Putinas.

13.XI.1911.

—:—

RUDENS NAKTIS.

Skraiste slaptinga
Ir stebuklinga
Naktis pasaulį senai apvystė.
Sumigo žmonės
Tiktai svajonės
Vilioja žavi saldžiai jaunystę.

—:—

Pro kampą vėjas
Įsilėkėjęs
Besprukdams graudžiai dejuoja-verkia.
Lietus čiurkšlena
Ir barnį seną
Rudens veikėjai vis veda smarkiai.

—:—

Svajoju vienas;
Nes man blakstienas
Nelipdo miegas. Smagu budėti,
Smagu svajoti
Minčia lekioti;
Svajonėj norus—darbais regėti.

Putinas.

12.XI.1911.

—:—

DIENINIS[1]).

Kas nežino dieninio? Užrašinėk gyvenimo atsitikimus kasdiena—štai tau ir dieninis. Šitas trumpas pasakymas gerai pažymi visa, kas suprantama po žodžiu „dieninis“, imant jį visų vartojamoje prasmėje.

Žinoma, „dienininkų“ (taip vadinsiu dieninių užrašinėtojus) praktikoje pasitaiko nemaža nukrypimų nuo priimtųjų papročių, vienok tai daroma delei ypatingų motivų, kurie turima omenėje.

Taip susitinkame su dieniniais, kurie ne kasdiena užrašinėjami, o tik kelių dienų tarpais, pertraukiamais poilsiu. Čia sakoma, kad nevisada užtenka laiko bei medegos kasdieniniam rašymui.

Kiti vėl, kasdien užrašinėjantieji, turi kitokius tarp savęs skirtumus. Kaikurie rašo visa, kas tą dieną atsitiko. Tokiame dieninyje—tikras margumynas. Šalip prakilnių, platoniškai-poetiškų minčių atrasime visai konkretiškų ir paprastai prozaiškų pilko gyvenimo nuotikių. Be abejo, ir šitas rašymo budas įdomus: jam nestinga nei kritiškųjų gyvenimo patėmijimų, nei tulos komizmo dozės. Ši dieninių rųšis noriai skaitoma net ir pasilinksminimui paskirtose valandose.

Be margumynų mėgstančių dienininkų randame kitus, kurie kasdiena užrašinėja tik svarbiuosius dalykus. Bespal-

---

[1]) Šis klausimas buvo jau spaudoj pajudintas pirm dešimties su viršum metų (sk. p. *A. J.* straipsnį: Netingėkime rašyti kronikas! *Žinyčia* № 2, 1900 m. pusl. 80—81). Ar kas pasinaudojo p. A. J. patarimais, nežinome. Bent mums nieko, neteko apie tai girdėti. Taigi mielu noru dedame „Ateitin“ šį p. Reinio rašinį apie „Dieninį“. Tiktai persergėjimo delei visiems busiantiems „dienininkams“ patartumėm taip savo dieninius vesti, kad nei patįs bėdon neįkliutu del plunksnos nesuvaldymo nei kitų ne įklampintu. Togi tik tuomet nebus, jei dieninis bus grynai idėjinis, o ne politiškas, agitatoriškas bei konspirativiškas.

Red.

viems pilkiems nuotikiams čia nėr vietos, taip tarė sau dienininkas. Tiesa, čia jau beveik nerandame platoniškai-prozaiškųjų margumynų, bet tankiai susitinkame su dideliu visokių sričių įvairumu: gastronomiškosios teorijos šalip askėtiškųjų, grynas protavimas šalip agitatoriškos kalbos.

Svarbių atsitikimų dieninio vedėjai skiriasi tarp savęs medegos padalinimu: vieni kasdiena trumpai užrašo visus svarbius dienos atsitikimus, kiti kasdien įtraukia į dieninį tik vieną atsitikimą, palikdami kitus sekančioms dienoms, o treti išdrįsta net kelias dienas rašyti apie vieną ir tą patį nuotikį, žinoma, jei jis turiningas ir savo svarba užima pirmą vietą. Šie pastarieji neužmiršta kasdiena pažymėti žodžiais „seka“ „dar ne galas“ „toliaus bus“, kad kelių dienų rašymai yra tarp savęs sąryšyje.

Matome, įvairiai rašoma dieninius. Bet svarbiau butu sužinojus, kaip reikėtu jie rašyti, kad turėtumem iš jų kuodidžiausį pelną. Žinome, kad tikslas aptaria veikimo budą. Tai-gi žvilgterėkim, kam rašoma dieniniai.

Dienininkas gyvena tarp žmonių, taip sakant visuomenės tarpe. Jis skaitosi jos sąnariu. Tat visuomenės reikalai paliečia jį ir žadina prie atsiliepimo. Galime be apsirikimo pasakyti, kad dienininkas—tai žmogus, nenustojęs jautrumo prie visuomenės reikalų, kaip tai rodo pats faktas—vedimas dieninio, kurs šiuo ar tuo budu patarnaus kitiems. Tat, kur ne kur, o jau dieninyje tai tikrai atsilieps apie tuos reikalus. Gal nevienas laikraštijos nepatėmytas visuomeninio gyvenimo faktas ras sau čia tinkama apsvarstymą.

Neretai pasitaiko, kad dienininkas priguli prie tulos korporacijos. Kaipo jos sąnarys, jis gerai pažįsta jos gyvenimą, o įvairus su ja santikiai nekartą sukelia svarbius klausimus apie jos vertę, nuopelnus visuomeniniame gyvenime. Tuo budu pasitaiko proga pasakyti, ką manoma apie tąją instituciją; o jog visokios žinios, ją paliečiančios, bus naudingos tiems, kurie rašys jos historiją.

Dieninio vedėjas gal yra pažintyje su pavieniais asmenimis, kurie bus įdomus historijai. Kadangi pažintis tankiai duoda progą ir patogumą susiartinti su tais asmenimis, giliaus jų ypatybes ištirti, tai dienininkas gali suteikti daug naudingų žinių tame dalyke. Nestebėtina, kad biografai daug svarbos priduoda aprašomųjų asmenų korespondencijai ir kitiems intimiškiems santikiams, nes čia atspindi asmenų budas su ypatingu aiškumu, kurio tankiai nėr oficialiuose susinešimuose.

Pagalios, dieninis gali tarnauti ir jo vedėjo asmeniui pažinti. Gal tas asmuo yra pats savaimi įžymus, tat kaipo toksai ir įdomus; o jei savyj ir neįžymus, tai vienok tulu žvilgsniu gali buti interesingas ir kliuti į literaturą. Ištikro, dabartiniuose laikuose tai galima.

Seniaus vagis buvo tyrinėjami tik kriminaliuose teismuose, dabar jau ir mokslišk0je psychologijoje. Jei musų laikuose girdime kalbant apie madas, egzamenų psychologiją, gal neužilgo kam ateis į galvą užsiimti ir dienininkų psychologija. Na, tada, meldžiamieji dienininkai, stokite į eiles, atskleiskite jusų sielą ir parodykite, ką turite ypatingo ir skirtino nuo kitų žmonių. Vis-gi manau, kad čia jums nepigiai atseis save pasirodyti.

Iš čia paduotų keleto nurodymų matos, kad dieninis daug kur ir daug kam gali patarnauti tuolabiausiai, kad dieninio užrašinėjimas atliekama ypatingu budu t. y. ramiai ir nuošaliai. Praleidę dienos vargus ir triukšmą, pasišalinę nuo judėjimo, vakare prieš gulsiant, pasidėję baltą popieros lapą, imame plunksną į ranką ir... rašome. Nėr tai agitacijos lapelis, rytoj paleistinas į minias, kad jas sukelus prieš neapkenčiamą priespaudą, bet ramus raštas, kuriam lemta gal ilgai gulėti ant lentynų tarp dulkių arba gal ir visai palikti neužtėmytu, ir taip sudulėti. Pagiežos jausmas čia neras vietos, nes maža ir perdaug tolima viltis pasisekimui. Galima sakyti, čia daugiaus viešpatauja ramumas ir apsvarstymas, ypač jei tas pats dalykas aprašinėjama po kelių dienų.

Maž daug taip atrodo savo uždavinyje dieninis, kurį norėčiau pavadinti historiškuoju, kadangi jam ypač rupi visuomenės institucijų ir pavienių asmenų charakteristika ir apvertinimas. Šalip historiškojo dieninio galima butu statyti idėjinį dienini. Jo užduočia butu—rinkti ir užlaikyti prakilnias ir svarbias mintis iš įvairių mokslo sričių. Šiai dieninio rųšiai nestigs medegos. Tik žiurėkime.

Šiandien kalbėjau su žmonėmis, girdėjau puikią paskaitą. Ši ir ši kalbėtojo mintis mane nustebino, atkreipė manodomą į tai, apie ką pirmiaus nieko nesu girdėjęs. Puiki mintis, tikra brangenybė; jaučiaus didžiai sujudintas. Bet ar aš ilgai atminsiu tą minti? Pražus, kaip ir daugelis kitų pražuvo; bet jei aš įtrauksiu ją į savo dienini, ji pasiliks užlaikyta ir galiu ją surasti, beskaitydamas savo dienini.

Šiandien skaičiau puikią kningą, rimtai ir nuodugniai parašytą; be to daugybė naujų patėmijimų; ypač tai ir tai man nebuvo žinoma; o šičion vėl ir visai naujas prirodymas paduota. Ar aš ji ilgai atminsiu? Abejoju, gal ir visai pra-

žus gyvenimo kaleidoskope; bet prieš tai yra vaistas. Koks? Ogi dieninis. Kas į jį kliuvo, tam nelaimė: nebeištruks, negut pelės dienynį sugrauš, ar kitas koks nelabasis jį sunaikins.

Gražus vasaros pavakarys. Išėjau pasivaikščiotų į artimąjį miškelį gerai man žinoma takeliu. Aplinkui savęs nieko naujo nerandu, tat niekas neatkreipia mano akies į save. Užsimąsčiau. Ir atėjo man į galvą mintis, kurios pirmiaus niekada nebuvau patėmijęs. Dabar kitaip žiuriu į tą ir tą dalyką, rodos visai atsimainiau savo nuomonėje apie jį; jaučiaus sužadintas, uždegtas ta nauja ir prakilnia minčia! Ar ilgai tai tvers? Ar po 10 metų dar žadins tave ta liepsna? Ilgainiui užgęs ji, pranyks jausmas, bet jei užrašysi į savo dienynį, tai po kiek laiko galėsi sukurti ugnelę ir vėl turėsi žadinančiąją liepsną. Ar ne tiesa?

Tai-gi idėjinis dieninis renka ir užlaiko visas dienos brangenybes užgirstas, išskaitytas ir sumąstytas.

Nors historiškas dieninis turi nemažą vertę, vienok jis privalo nusilenkti prieš idėjinį dienynį, kuris suteikia daugiaus naudos, nes jis rankioja tik svarbesnius dalykus; tai-gi jo skilčių neišvengia nei gražiosios historiškojo dieninio dalis. Dienynių historijoje galima surasti faktą, gal ir nevieną, kad dienininkas pradėjo vesti historiškąjį dienynį, o paskiaus nejučiomis perėjo prie idėjinio dieninio, kadangi pati praktika nurodė jo didesnę svarbą ir naudą.

Susipažinę su dieninio tikstu, rųšimi ir turiniu galime geriaus aptarti budą, kaip turi buti vedamas dieninis technikos žvilgsniu, Žinoma, čia gali buti daug įvairių nuomonių netik nepeiktinų, o gal ir patartinų, bet aš čia paduodu keletą nurodymų, kurie, mano nuomone, geriausiai pritinka dieninio užduočiai atsiekti.

K a s d i e n a r a š y t i. Iš pradžių gal ir vargu nuolat rupintis dieninio vedimu, bet ilgainiui įprantame, tai virsta kasdieniniu musų veikalu, kurį kartais apleidę jaučiamės neramus, kaip ir savo priedermes neatlikę. Nebereikalo įpratimą vadinama antra prigimčia. Patarčiau neapleisti nei vienos dienos. Jei esame taip sutrukdyti, kad jokiu budu negalime tą dieną nieko parašyti, tai turime užlaikyti atmintyje parašytinas tos dienos idėjas ir artimiausią dieną jas užrašyti po praleistosios dienos numeracija. Taip darydami prieš tiesą nenusidėsime, kadangi tos mintis buvo užrašytos atmintyje aną neva praleistąją dieną. Kasdiena užrašinėjant, žinoma, reikia turėti medegos; bet jei ištikrųjų turėsime omenėje ra-

šymą, tai rankiosime turinį visada ir visur ir, rodos, jo nestigsime, negut išimtinuose atsitikimuose.

Kasdiena užrašyti tik vieną minti ar atsitikimą, ją gerai piešiantį. Mat neužtenka pažymėjus vienu sakiniu mintį, bet reikia ją šiek-tiek praplėsti, kad geriaus išeitu aikštėn jos kilnesnės dalis. Praplėtimui dalyko geriausiai tarnauja sukoncentravimas musų atidės ant vienos minties.

Gali atsitikti, kad pažymėtoji mintis savo svarbumu reikalauja didesnio išplėtimo, tada galima rašyti apie ją ir keletą dienų iki užbaigsime visa, kas reikėjo apie ją paaiškinti.

Kaip pas ukininką metai metams nelygus, taip ir pas dienininką diena nelygi dienai. Pasitaiko, kad tą-pat dieną daug prakilnių minčių ateina į galvą. Kas tada daryti? O-gi vieną mintį užrašyti, o kitas atidėti sekančioms dienoms, skiriant kiekvienai po vieną. Jeigu tos ar kitos idėjos užgimimo diena turi svarbą, tai tokios idėjos užrašymą atidedant kitam kartui reikia pažymėti jos atsiradimo laiką. Gal kaikam pasirodyti, tai esą jau persmulkus dalykai, bet nesistebėkime: specializacijai einant tolyn, psychologams besikasant gilyn, gal bus svarbu sužinojus laiką ir budą atsiradimo tulos ryšies minčių pas tą ar kitą individą.

Dienini rašyti ant palaidų lapų, ne į sąsiuvį, lapus numeruoti, kaip kningos puslapius, ir pažymėti ant jų užrašymo dieną su mėnesiu. Mat per ilgą laiką tenka daug kartų rašyti ir apie tą-pat dalyką iš įvairių įvairiausių žvilgsnių, tik, žinoma, ne visados tuo pačiu laiku, bet trumpesniais arba ilgesniais tarpais. Pasitaiko, kad yra naudinga surinkti anuos išmėtytus rašinius į vieną grupę, idant padarius iš jų sulig reikalo paskaitą ar straipsnį arba nors suvartojus juos kaipo priparodymą tai ar kitai minčiai patvirtinti. Pasinaudojus geistina lapų segregacija paskiaus reikia juos atidėti į pirmykščią vietą; tai-gi čia ir tarnauja lapų numeracija ir jų parašymo laiko pažymėjimas. Žodžiu, musų dieninis turi buti judinamas, kaip tolygus gerai sutvarkytų bibliotekų katalogai.

Tik ant vienos lapo pusės rašyti. Daug smulkių priežasčių, kaip antai segregacija, pataisymai, reikalauja, kad butu rašoma tik ant vienos pusės. Tiesa, išeis daugiaus popieros, bet ką padarysi; popiera pigesnė, negu iš šitokio rašymo paeinąs pelnas.

Kiek rašyti kasdien? Vieną puslapį. Žinoma, išanksto čia vargu pasakyti „kiek“, bet nėr ir reikalo griežtam nustatymui. Pradedąs ir dar neįpratęs dieninkas rašys mažiaus, nes jam ne taip lengvai eina tas dar-

bas. Įpratusiam darbininkui lengva parašyti ir keletas puslapių per dieną, bet, išskirus nepaprastus atsitikimus, aš to nepatarčiau. Štai dėlko. Ant vieno (paprasto sąsiuvio formato) puslapio pilnai galima užrašyti pažymėtina mintis ir jos paaiškinimas bei praplatinimas apskrituose ruožuose; žodžiu, dieninio tikslas pasiektas. Jeigu kas turi gabumą ir lengvumą ir daugiaus rašyti negu vieną puslapį, tas tegu verčiaus išlieja savo mintis spaudoje; iš to bus didesnė nauda visuomenei. Atminkime, kad žmogaus veikimas šalip dieninio turi dar daug įvairių ir naudingų sričių.

Berašant dienynį per ilgą laiką susidaro geroki lapų pluoštai. Tat reikia juos tvarkyti. Tegu k i e k v i e n ų m e t ų d i e n i n i s s u d a r o a t s k i r ą t o m ą. Tai bus paranku dieninio užlaikymui ir jo naudingai segregacijai,

Šis dieninio vedimo budas arba idėjinis dieninis užima, kaip mato skaitytojas, vidurinį kelią tarp augščiaus minėtojo historiškojo dieninio ir išimtinai mokslišk ųjų užrašų, kuriuos darome beskaitydami moksliškas kningas, laikraščius. Jis, man rodos, jungia savyje geras jų puses, o vienok neužkerta kelio didžiai naudingiems moksliškiems užrašams, kurie turi sau ypatingą vertę ir todel privalo buti darami nežiurint, ar kas rašo idėjinį, ar ne.

Dar keletas žodžiu apie šitokio dieninio vertę.

Nekartą girdėjome tvirtinimą, kad musų laikuose senoji žmonių generacija tankiai nesupranta jaunosiosios ir atbulai. Tai faktas, kurs buvo ir dar nesykį atsikartos. Bet galima ir pridera stengtis jo ribas susiaurinti. Kokiuo budu? O-gi palyginant tarp savęs senos ir jaunos generacijos postulatus. Jei turėsime dienininkus, kurie vedė dienynį per ilgus metus, tai ten atrasime ir dienininko jaunų ir senų dienų postulatus; tada galėsime juos palyginti. Tuo svarbiausia, kad čia randame nuomones to paties asmens. Tat čia galėsime aiškiai matyti, ar atsimainymas nuomonių yra jau toki butina gyvenimo pasekmė, ar gal tik vaisius pašalinių ir nebutinų aplinkybių. Jei nuomonės atsimainė, tat galėsime matyti, kaip ir dėlko atsimainė. Šitas dalyko ištyrimas turi nepaprastą svarbą.

Baigiu.

Idejinis dieninis—tai kasdieninis rankiojimas žymiausių minčių, su kuriomis susitinka asmuo savo gyvenime,—tai medega musų veikimui.

Vyrai, pabandykime rašyti idėjinį dienynį!

M. Reinis.

Louvain Belgijoje.

Moksleiviams.

Butu gera, kad kokiame nors laikraštyje, o ypač jaunimui skiriamame — ar tai „Ateityje“ ar „Aušrinėje“ butu dažnai dedamos žinios apie augštesniasias mokslo įstaigas, kaip antai universitates, akademijas, politechnikas, agronomijos mokyklas, kursus ir k.[1]).

Dar budamas gimnazijoje, atmenu, daug vargo turėjau, kol sužinojau apie kaikurias Rusijos universitates, apie sąlygas pastojimo josna, apie mokslišką jų stovį ir kitas reikalingas žinias. O žinojimas universitatės fakultačių, žinojimas mokslišku spėkų, numanymas kur galėsi pritaikint savo jiegas pabaigus tą ar kitą mokslo šaką, beabejo lengvina savo pašaukimo atradimą. Jeigu baigdamas gimnaziją ar kitą kokią vidutinę mokyklą dar nežinai prie ko turi siekti, tai velyk luktelk su įstojimu į augštesnę mokyklą[2]). Ir štai delko. Gyvenimas 99% rodo už tai, kad tu blaškysiesi, imsi vieną mokslo šaką, imsi kitą, klejosi iš vienos fakultatės į kitą, daug sugaišysi laiko, išaikvosi energijos ir „skambančių“. Pažinojau ir dabar pažįstu draugus, kurie metus lankė juridišką fakultatę, paskui, metę ją, įstojo į histor.-filologišką ar į kokią kitą ir galop tapo uoliausiais medikais. Ir atvirkščiai. Taigi, kad palengvint savo jaunesniesiems draugams tolimesnį kelią, aš pradėsiu nuo aprašymo Maskvos universitatės. Paskui, tikimasi, draugai aprašys ir kitas žymesnes Rusijos universitates bei šiaip augštesnias mokyklas[3]).

Be grynai faktiškų žinių aš pabriešiu čia vieną-du savo asmenišku įspudžiu, kuriuos galit suprast, kaip kas sau norit.

---

[1]) Tokių aprašinėjimų nauda „At“ Redakcijai jau seniai buvo aiški ir ji maloniai apsiima panašias žinias talpinti „Ateityje“. *Red.*

[2]) Tik luktelėjus nereikia nieko neveikt, o reikia pasistengt susipažint su tos ar kitos mokyklos mokslo planais ar programomis, su išguldymo budu ir tt., kuriam tikslui, tikimės, ir galės tarnauti panašųs kaip žemiau einąs aprašinėjimai. *Red.*

[3]) Ir ne tik Rusijos, bet ir Vakarų Europos. *Red.*

MASKVOS UNIVERSITATĖ[1]).

Ši universitatė, arba kaip ją vadina studentai „univerkas“ įsteigta 1755 m.[2]) taigi Rusijoj seniausia. Išpradžių joje buta tik trijų fakultačių: teisės, medicinos ir filosofijos. Universitatėn buvo skirta 10 profesorių, bet toli ne visos katedros buvo užimtos. Čion priimdavo tik sunus bajorų, kunigaikščių ir kitų didikų. Baudžiauninkų vaikams jos durįs buvo uždarytos. Įstojant reikėdavo laikyti tam tikrus kvotimus pas profesorius; paskiaus tinkamos jaunuomenės priruošimui buvo įsteigta ir gimnazija. Mokslas tęsdavosi trejus metus. Profesoriai daugiausiai buvo kviečiami iš užsienio, nes Rusijoj buvo vos du -trįs tinkami vyrai. Lekcijos buvo išguldomos latinų kalba. Studentų išpradžių buta labai mažai, taip 1758 m. buta vos 100 žmonių.

Kaip matyt, universitatės pradžia buvo sunki ir sąlygos nepatogios. Kur kas lengviau butu dabar universitatei Vilniuje: moksleivių nereiktu jieškoti, jų Vilniuje knibždėte knibžda; atsirastu ir profesorių.

1793—96 metų reakcija atsiliepė ir ant Maskvos universitatės. Apie rusų historiją ir geografiją nebuvo teikiama jokių žinių, o iš rusų teisdavystės prof. Goriuškin'as tik mokino rašyt carui prašymus pritaikinant reikiamą dalykui įstatą.

1804 m. jau buta 4 fakultačių, mokslo planai praplatinti, įsteigta 28 katedros. Prie universitatės pradeda tvertis įvairios moksliškos draugijos. 1805—7 pastatytos klinikos ir ligonbučiai. Per karę su francuzais visi univ. rumai, biblioteka ir muzėjai supleškėjo ugnyj'; buvo atnaujinti 1816—19 m. Napoleonui užėjus univ. buta 215

---

[1]) Studentas Draugelis, pirmas pradėdamas pageidaujamą mokyklų aprašinėjimą, atlieka beabejo svarbų darbą; tikimės, kiti draugai irgi neatsiliks. Tik gerbiamas autorius teiksis dovanot, kad šis jo rašinys apie Maskvos universitatę į „Ateitį“ patenka žymiai pertaisytame pavidale, išmetant šį tą iš jo „asmeniškų įspudžių“, o dar daugiau papildant grynai faktiškomis žiniomis. Mat Redakcija malonėtu, kad ir kiti draugai, aprašinėdami savo mokyklas, daugiau mažiau vadovautusi panašiais motivais, prisilaikydami panašaus plano.

[2]) Žinios ligi 1896 m. imtos iš Brockhauso ir Efrono encyklopedijos XX tomas (39 pustomis).

studentų. 1813 m. priimta 129 stud. ir nuo to laiko skaičius pradėjo didintis. 1825 m. jau buta 876 stud. Po reakcijos įtekme skaičius vėl prasidėjo mažėt (1836 m. — 438 stud.), paskui vėl pradėjo augti išpradžių pamaži (1854 m. — 1061 st., 1880 — 1643) ir tik nuo 1880 m. smarkiau (1881 m. — 2413 st, 1890 — 3471).

1835 m. univ. paskirta 35 katedros; mokytų vyrų pradėta atsirast ir rusų tarpe, ypač antroj' praėjusio šimtmečio pusėj'. Prasidėjus ginčams tarp „slavianofilų" ir „zapadninkų" kaip skaitliumi taip ir išsilavinimu perviršėjo „zapadninkai"; žymiausis iš jų Granovski's sutvėrė universitatei stiprias tradicijas. 1896 m. univ. buvo 4147 stud. ir 233 mokytojai (1 prof. teologijos, 56 ordinariški profesoriai, 37 ekstraordinariški, 5 prorektoriai, 4 lektoriai, 130 privatdocentų) ir 11 mokslo draugijų. 1910 metų pabaigoj' mokytojų jau 372 (72 ordin. prof. 15 ekstraord., 6 prozekt. 1 astronomas-žiurovas, 4 lekt. ir 270 privatdocentų) ir 14 mokslo draugijų. Sulig 1884 m. įstato yra neužimtomis apie 12 katedrų[1]).

Taip universitatės mokslo jiegoms sparčiai žengiant pirmyn 1911 metų pradžioj' jos profesurą ištiko toks skaudus smugis, kokio Maskvos universitatės historijoj' dar niekad nebuvo ir kurį galima sulygint negut su tais smugiais, kokius įteikė Peterburgo ir Kazaniaus universitatėms Runič ir Magnitski. Taigi 1911 m. pradžioj' Maskv. univ. pirmiausiai tapo prašalinti rektorius Manuilov, prorektorius Minakov, didis studentų bičiulis pašalpų reikaluose ir prorektorio padėjėjas Menzbir. Šiuos tris prašalinus tuojaus atsistatydino ištisa eilė žymių profesorių ir privatdocentų: Barovoi, Bulgakov, Vorms, Kokoškin, Novgorodcev, Trubeckoi, Ustinov, Chvostov, Šeršenevič kiti nuo juridiškos fakultatės, Vinogradof, Kizevetter, Petruševski, Pokrovski, Sakulin ir kiti—nuo histor.-filolog. fak., Mlodziejevski, Aleksinski, Vogt, Umov, Rot, Sokolov, Rein ir kiti —nuo fyz.-matem. ir medic. fakultačių. Labiau nukentėjo juridiška fakultatė, gamtos skyrius ir medicinos fak. sulyginamai nedaug.

* * *

Studentų skaičius per pastaruosius 15 metų augo šuoliais; taip 1907/8 mokslo metais jau buvo 7893 stud., o

[1]) Naujausios žinios imtos iš: Отчетъ о состояніи и дѣйствіяхъ Императорскаго Московскаго Университета за 1910 годъ. Москва 1911. *Red.*

1910/11 m. 10928 stud.; pridėjus čion 215 pašalinių klausytojų, vyrų ir moterų, ir 244 provizorinių kursų klausytojų turime 11387 žmones. Tarp fakultačių studentija taip dalinasi: histor.-filologiškoj 9,47%, mediciniškoj 23,34%, fyziko-matematiškoj 28,15%, juridiškoj 39, 04%.

Toksai studentijos skaitlingumas Maskvos universitatėj' turi savo geras ir blogas puses: laboratorijos prikimštos, prie praktiškų darbų negalima prisigrust, reikalaujama daug medegos ir įrankių (ypač medikams neparanku su ligoniais ir lavonais). Iš kitos pusės jau tas skaitlingumas liudija apie augštą universitatės stovį. Čion suplaukia studentai iš visų Rusijos kampų. Lietuviams neturintiems savo universitatės, ypač kauniečiams ir vilniečiams čionai lengviau patekt išskyrus tik medicinos fakultatę, kur reikalinga turėti medalis, nes didelis konkursas. Bet į medicinos fakultatę galima patekti kitokiu budu. Sakysim Jonas X. pabaigė gimnaziją su trejukėmis. Apie medic. fak. nėra ką ir svajoti. Tada jis paduoda meldimą su nurodymu norįs pastot į fyziko-matem. fakultatę į gamtos skyrių (fyz-mat. fak. yra du skyriu: matematikos ir gamtos), o jeigu nėra vakansijų tai į juridišką; į juridišką visuomet priima. Paskui tą patį rudenį jis kaipo Maskvos univ. stud. jau naudojasi lygiomis teisėmis su studentais Maskvos apskričio ir gali pereiti į gamtos skyrių arba kitą kartą ir į medicinos fakultatę.

Lietuvių čion apie 50—60. Ypatingai lietuviams-suvalkiečiams Maskvos univ. parankesnė dar delto, kad čion yra keleta „lietuviškų stipendijų" — duoda 360 rub. ir atliuosuoja apie 100 rub. mokesčio universitatei ir už lekcijas. Beto čia yra daug valdiškų ir privatinių stipendijų. Taip 1910 metais stipendijomis naudojosi apie 710 žmonių, kuriems išmokėta 193672 rub. 42 k.; stipendijų didumas nuo 42 rub. lig 1500 rub. Dar duodamos pašalpos, kuriomis 1910 m. naudojosi apie 442 žmonių, kuriems išduota 19069 rub. 10 k., pašalpų didumas nuo 4 r. 50 k. lig 50 rub. Be to 1596 stud. buvo atliuosuoti nuo mokesčio universitatei, 50 rub. metams ir maždaug tiek pat profesoriams už lekcijas. Prie universitatės studentų naudai yra didelė biblioteka, kurioj' 1 gruodžio 1910 m. buvo 201496 vardų 356331 tome ir 27534 sąsiuviniuose. Dar yra bilbliotekos ir prie kiekvienos fakultatės. Praktiškiems darbams yra kabinetai: pritaikinamos mechanikos,

geologijos, mineralogijos ir augmenų systematikos, anatomijos ir augmenų fyziologijos, normalės anatomijos ir histologijos; institutai: fyzikos, fyz.-geografijos, agronomijos, fyziologijos, farmacijos, sulyginamos anatomijos, apskritos patologijos, patologiškos anatomijos, teisinės medicinos, topografijos, anatomijos, operativios hirurgijos, hygienos, formakologijos, bakteriologijos ir gynaikologijos; prie histor.-filol. fakultatės baigiama naujas butas darbams iš empiriškos psychologijos; yra muzėjai: zoologijos, antropologijos, geografijos ir nevrologijos; laboratorijos zoologijos, organiškos ir analytiškos chemijos, neorganiškos ir fyziškos chemijos, medicinos, technikos; klinikos: fakultatinė terapeutiška, fakult. chirurgiška, hospitalė terapentiška, hospitalė chirurgiška, propedeutiška, akių, akušerijos, gynaikologijos, nervų ligų, psychiatrijos, vaikų ligų, odos ir veneriškų ligų, ausies, nosies ir gerklės ligų; yra bendra klinika ambulatorija, ligonbučiai ir dar šis tas. Taip, kad klinikos Rusijoj' užima pirmą vietą, kaip turtais taip ir daugybe skyrių; į jas gydytis atvažiuoja iš tolimiausių kraštų. Patarimus gauna dovanai, kuriuos paguldo ligonbutin, tie moka po 12 rub. į mėnesį.

Apie universitatės fakultačių mokslo planus, apie „mokslo sroves“ profesuros tarpe ir apie studentų gyvenimą bus parašyta kitą kart.

(T. b.)

St. E. Draugelis.

—o—

AR MOKSLO VYRAI NETIKI Į DIEVĄ?

Paskutiniais laikais daugumas moksleivių ir šiaip jau žmonių linksta ateistų pusėn. Kaip žinome, daugumas jų mažai dar praktiški, išgirdę kokio nors ateisto nuomonę, aklai tiki jon, tarsi kokion aksiomon, nereikalaujančion jokio priparodymo. Antra—ateistai jaunam moksleiviui priskaito daugybę „garsių mokslavyrių“ savo pusės (kartais ir nežinomų). Na o kur daugiaus tokių „garsių“ pasekėjų, ten ir moksleivių jauna nepraktiška širdelė greit linksta. Bet čia „vargšai“ labai apsigauna. Sekantis faktas

parodo, kad daug mokslavyrių, filosofų ir rašytojų tiki į Dievą ir sielos nemirybę.

Dr. Donert'as, protestantas, ištyrė, kad paskutiniais keturiais amžiais buvo 300 mokslavyrių, kurių tarpe tikinčių beesanti didesnė dalis.

Ir taip išskirstant gamtininkus, astronomus, biologus, geologus ir tt. padalijęs į tris periodus: nuo XV ligi XVII amžiaus priskaito 82 mokslavyriu, tarpe kurių 79 tikintįs, kaip antai: Newton'as, Leibnitz'as, Huygens'as, Kepleras, Galilei, Kopernik'as ir daug kitų.

Toliau XVIII amžiuje priskaito 55 mokslavyrius, tarpe kurių 5 tiktai netikintįs arba abejojantįs tikėjime, apie 11 nieko negalima pasakyt, 39 tikintįs į Dievą, sielos nemirybę ir apreiškimą; prie šių priguli: Marshall'is, Verner'as, Boerhave, Bradley ir t. t.

Paskutiniame gi periode t. y. XIX amžiuje priskaito 163 mokslavyrių, tarpe kurių 124 ištikro tikintįs, apie 27 nėra jokių žinių ir 12 netikinčių. Prie paskutiniųjų priguli materialistai, kaip antai: Tindal'is, Huxley, Darvin'as, nors paskutinysis nėra stačiai pasisakęs esąs ateistu[1]).

Toliaus Friderikas Bartial'is sako: Patėmijau, kad geriausi žmonės yra tikintieji[2]).

Paskutiniais dešimtmečiais daugelis garsesniųjų francuzų rašytojų atsivertė prie Dievo, taipogi ir germanai atkreipė atidę į tai. Poni Wilhelm Beer žinoma savo darbštumu italų literaturoje patalpino laikraštyje: „Revue de Deux Mondes" Liepos 1 dienoje 1911 m. po savo slapyvardžiu: Jean Dornis, eilę atsivertusių rašytojų, apie kuriuos pas mus visai mažai buvo girdėti. Štai keletas iš jų:

Louis de Cordonnel, perleido visas savo jaunas dienas paleistuvystėje ir blogose Paryžiaus draugijose, bet mirtis vienos doros merginos atkreipė jo mintis dangun ir jis, jau dešimtis metų, kaip savo poezijose giria tikėjimo gražumą.

Adolfas Retté anarchista, pirma gerėjosi modernistų daile ir gyveno paleistuvingai. Jo kninga: „D u D i a -

---

[1]) *Alexander Mohl*: W Pogoni za prawdą t. I. pusl. 40.
[2]) *Aug. Nicolas*: L'Art de croire t. II pusl. 9.).

b l e à D'i e u," padariusi didelį ermyderį, buvo išversta vokiečių kalbon. Dabar Retté yra — benediktinų vienuoliu.

Charles Guérin prisipažįsta užkrėtęs literaturą bloga nesusipratimo sėkla (? *Red.*) ir savo giesmėmis padaręs daug blogo. Jis beperstojo mokinosi filosofijos pakol sunki liga neapreiškė jam ankstybos mirties, — tada uždanga nukrito nuo jo akių ir jis tapo paprastai tikinčiu į Dievą.

Francis Jammes svajojo apie gamtos kultą, bet 1906 met. pasirodė jo eilių rinkinys, kurių pradžioje yr' šioks išsitarimas: „En Dieu et l'Eglise habillée de feuilles", parašytas jau po atsivertimo.

Telšių moksleiviai { *J. Naruta.* *J. Talmontas.* *K. Kerpauskas.*

—o—

Nejaugi?[1])

Daugybę neišrišamų keblumų metafyzikoje bei psychologijoj padaro paraleliškas monizmas šiuomi atžvilgiu, kad sulig šios pasaulėžvalgos negalima tikrai žinoti, kas yra tikras asmuo pasaulėje: ar tik pati substancija bei natura, ar tik patis atomai, iš kurių ji susideda, ar galop tik žmogus su savo protu, kursai yra monistiškos substancijos tobuliausi modifikacija. Taip-pat negalima tikrai susekti, ar tik vienas yra pasaulėje asmuo, ar jų yra daugybė.

Norint aptarti asmenį, reik butinai atsižiurėti į du dalyku: 1) reik, kad ėsybė, vadinama asmenim, butu savystovi; t. y. kad ji nebebutu kitoje ėsybėje, kaipo josios kokinors ypatybė, ar tai fyziškoji ar tai dvasinė; ir taip, negali vadintis asmenimis nei žmogaus sveikata, nei jo koki nors mintis, kadangi tiedvi ypatybi neegzistuoja nei veikia be paties žmogaus; 2) reikia kad ėsybė, vadinama asmenimi, turėtu pažinimą, ir tai dar protišką. Taigi šunies negalim pavadinti asmenimi, nors jisai ir tur pažinimą; bet šuo pažįsta tik pavienius savo norus ir pavienius, jam svetimus, konkretiškus dalykus, bet negal žinoti, jog patsai jis yra visai kas kita, negu kiti. Tok-

[1]) Pradžią žiur. „Ateityj" praeitų metų. *Red.*

sai pažinimas reikalauja proto ir abstrakcijos, t. y. idėjų, atitrauktų nuo pavienių dalykų. Supratimas-gi apie save, kaipo kokią vienatą savystovią, ir supratimas apie kitus dalykus, kaipo ką-nors svetima ir kita, negu „aš“, reikalauja proto pajiegos. Idėja vienatos savystovios ir idėja — „ko-nors svetimo“ yra atitrauktos sąvokos nuo pavienių dalykų. O pagal monistų-paralelistų protavimą, savystovi ir savarankė yra tik pati substancija bei natura, visi-gi pavieni dalykai yra tik tosios substancijos modifikacijos. Bet pati natura nėra kas kita, kaip tik atomų vienodos vertės mišinys. Patįs atomai nors jie yra judųs, gyvi ir protingi, nėra vienok savystoviai. Jų pirmutinė privalybė yra tik buti Visybės arba substancijos sąnariais. Jei taip, tai jau jokios kalbos nebegali buti nei apie vienui vieną savystovią substanciją, nei apie vienintelį pasaulėje vidujį protą, kaip to monizmo pasekėjai nori; nes tada reik pasakyti, kad pasaulyje yra tiek protų, iš kiek atomų jis susideda; o jei pavienių atomų protas nėra savarankus, tai jis jau nebegali sudaryti vieno proto ir tai dar savarankaus. Suvarankumas reiškia tam tikrą tobulybę, butent neprigulmybę nuo kitų. Taigi, jei atomai patįs savyje netur šios neprigulmybės, tai joks jų susigrupavimas, negal sutverti šios neprigulmybės, o tai delto, kad jie jos netur. Kitaip prileidžiant, išeitu kad ši neprigulmybė, arba savystovumas butu iš oro pagauta. Taigi jei pati substancija nėra savystovi, negali ji turėti vieno proto. Jei prileisti, kaip to nori p. Bytautas ir į jį panašiai mąstantieji, jog kiekviena žolelė bei žemės dulkė yra apdovanota psychišku gyvenimu, tai išeitu, jog pas kiekvieną žmogų arba gyvį tiek butu protų bei sąmonių, iš kiek atomų žmogus arba gyvis susideda. Tada žmogus jau nebebutu vienas asmuo, bet daugybė. Ir patsai žmogus taip-pat protautu, kaip ir jo čebatas, nes ir šisai pastarasis taip-pat susidėtu iš sąmonių atomų. Čia aiškiai matome, jog monistų substancija jokiu budu negali buti savystovi, kaip lygiai negali ji turėti vieno proto. Taip-pat ji nebegali susidėti iš daugelio nepriklausančių tarp savęs protų, nes tada joks jau monizmas nebegalimas. Delto tai paraleliško monizmo šalininkai, nors ir pripažįsta kiekvienam atomui psychišką gyvenimą arba protą, bet šisai protas pats savyje jokios savystovios vertės netur, o yra tik butina monistiškos substancijos modifikacija. Tegul sau ir buna taip, kaip to nori monistai, bet nieks neužginčys, jog žmogaus pažinimas yra tobulesnė modifikacija, negu pas gyvulį, nes žmogus savo pažinime daugiau pajiegia. Jei taip, tai iš kur ši tobulesnė modifikacija pas žmogų atsirado? P. Bytautas atsakys, kad pro-

ceso keliu, nes visi gamtoje apsireiškimai yra tik vienas vienos substancijos procesas. Bet ar galimas apskritai procesas, sulig principų, p. Bytauto nurodytų? Nes, jei atomas pas visas ėsybės yra vienodos vertės, tai jokios kalbos nebegali buti apie procesą, kuriame dalykai iš netobulesnio stovio pereitu į tobulesnį.

Proceso rezultatas galėtu buti tik kiekybinis, bet ne kokybinis; pav. tulos ėsybės butu didesnės, kitos mažesnės; vienos su apvalia forma, kitos keturkampės ir t. t. Bet mes žinome iš prityrimo, kad pavieni pasaulėje dalykai skiriasi tarp savęs ne vien tik kiekybiniu budu, bet dar ir kokybiniu, kaip antai mineralai, augmenis, žmogus ir t. t. Taigi jei procesas veikia tik per kiekybines priežastis, tai ir šio proceso rezultatas galėtu buti vien tik kiekybinis, bet niekuomet kokybinis. Bet, jei ir prileisti, jog žmogaus protas yra tik pasekmė kokybinio substancijos keitimosi, tai tuomi dar nėra visi kėblumai prašalinti, nes tada išeitu, jog monistiška substancija įgavo žmoginį protą vos tik su laiku, taigi iš pradžios jo neturėjo. Bet, jei ji šio proto neturėjo, tai niekas kitas jo negalėjo jai duoti, nes, sulig monizmo principų, yra tik viena savystovi substancija.

Ar šiaip ar taip žiurėsime į monistų substanciją, visgi turėsim pripažinti, kad ji yra savyje beprotė, nes žmogaus protas, kaipo josios tobuliausi modifikacija, atsirado pas ją vos tik su laiku per procesą, ir tai be jokios tam tikros priežasties, bet tik priepuolių žaislu pagamintas. Delto tai Hartmann'as buvo labai nuoseklus, pavadinęs savo substanciją „besąmoninga".

Protaujant taip, kaip tai daro monistai ar panteistai, reikėtu pripažinti, jog aš ir, pav., garsusis amerikietis Edisonas, kurio niekuomet nėsu matęs, ėsame viena ir tapati ėsybė, nes prigulim tai pačiai substancijai, kaipo josios modifikacijos arba manifestacijos. Tada, žinoma, mudu su Edisonu pažįstame vienas kito kuopaslaptingiausias mintis, nes mudviejų sąmonė bei protas priguli vienai ir tai pačiai esybei. Iš to seka, kad visi Edisono padaryti išradimai yra kartu ir man prigulintieji išradimai, todel reikėtu viešai užprotestuoti prieš ji, kam savinasi tik sau vienam tų išradymų garbę. Toliau, išeinant iš panteistų protavimo, reikėtu atmesti šalin visoki moraluma bei atsakomybę už savo darbus, nes, jei žmogus nėra savystovis asmuo, o yra tik butinas etapas ir momentas visybės bei tikrumos evolucijoj, kaipo vienintėlis substancijos butinas pasikeitimas, tai jokios reikšmės negal turėti nei dorybė, nei nusidėjimas, nes tuodu dalyku yra taip-pat butini substancijos

apsireiškimai. Tada pasirodo, jog visos žmonijos historijoj karės bei visoki marai nėra kas kita, kaip tik vienos bei tos pačios ėsybės saužudystė.

Bet čia kaikurie panteistai pasakys, kad substancija veikia tiksliai, žengdama savo evolutiškoj eisenoj kaskart vis prie tobulesnio stovio. Prileiskim kad taip; bet kurgi tas žinojimas apie tikslingumą apsireiškia, jei ne pavienių žmonių prote?

Jei taip, tai kaip išaiškinus tas faktas, kad pavienių žmonių tikslai labai dažnai sau priešinasi? Vadinasi, pagal panteistų tvirtinimą, pati substancija *sau priešinasi.*

Panteistai, prileidžiantieji apskritą veikiančių gamtoje dėsnių tikslingumą, arba tikslų pasaulio surėdymą, neužginčys to fakto, jog pasaulėje galima pastebėti dvejopos rušies tikslus veikimas.

Pas beprotes ėsybes, nors veikimas ir yra tikslus, bet visados atsibuna pagal tam tikrų pastovių ir nebeatsimainomų dėsnių. Ir taip, bitės bei skruzdės statosi sau bustus bei gaminasi maistą tokiu pat budu, kaip ir prieš dvidešimt amžių. Jau visai kitaip elgėsi žmogus, o tai delto, jog jisai supranta savo veikimo tikslą, o kartu ir priemones tam tikslui atsiekti; todel jo veikimas įvairiuoja, nes atliekant koki-nors darbą, gali stvertis visokių priemonių. Toksai jo veikimas paprastai yra vadinamas *liuosu*, arba paeinančiu iš liuosos valios. Bet, be to dar, patėmijame pas žmogų tokios pat rušies surėdymą bei veikimą, lygiai kaip ir pas gyvulius, arba augmenis, t. y. veikimą, nepaeinantį iš jo liuosos valios. Ir taip, žmogaus gyvenimas, augimas, pajautimas ir net protavimas atsibuna pagal nebesikeičiamųjų dėsnių. Šiuos dėsnius žmogus galėtu visai panaikinti per saužudystę, bet jų atmainyti negal. Žmogus gimsta visuomet iš moteries, auga pagal tam tikrų fyziologiškų įstatų; negali susilaikyti ilgesniam laikui nuo kvėpavimo oru, suturėti širdies tvaksėjimo; ilgą laiką nevalgyti arba negerti be mirties pavojaus. Taippat žmogus negal padaryti, kad jo pajautimų organai butu kitaip specifiškai sutaisyti, negu tikrumoje yra,—nes negali ausimis regėti, o akimis girdėti. Ir toliaus, nenusidedant prieš savo protą, negalima manyti, jog buitis ir nebuitis yra taspat. Iš to, ką čia pasakėme, seka du dalyku: vienas, jog pasaulėje randasi tikslus veikimas ir sutaisymas, priklausąs nuo žmogaus proto ir valios; antra, kad toje pasaulėje ir pas patį žmogų užtinkama dar veikimas bei surėdymas, visai neprigulmingas nuo jo proto.

Dažnai atsitinka ir taip, jog žmogui, norinčiam išlaikyti savo gyvybę, butinai priseina prisilaikyti kai-kurių įstatų,

įteiktų pasaulei kieno-nors kito, bet ne paties žmogaus. Delto tai, niekas, sveikai protaująs nesutiks, idant žmogus butu butinai monosubstancijinės ėsybės modifikacija arba persikeitimas; nes taip manydami, turėtumėm prileisti, kad žmogui viskas valia, kaip fyziškai taip ir moraliai, kas butu gryniausis absurdas.

Paraleliško monizmo pasekėjai tvirtina, jog visos esybės esančios vienodu protu apdovanotos,—tik šis protas pas žmogų esąs augščiau išsitobulinęs, pas gyvulius gi žemiau, o pas kitų rušių esybes dar žemiau. Jei taip, tai kieno sąmonė arba protas surėdė žemesnes už žmogų ėsybių rušis taip, idant jos galėtu tiksliai veikti, net paturėdamos dar bei pailgindamos paties žmogaus gyvybę, nes niekas nemanys ginčytis, ar gyvuliai, augmenįs, bei mineralai yra žmogui naudingi, ar ne. Žmogaus protas negalėjo tu ėsybių tiksliai surėdyti, nes prisilaikant evolucijos teorijos, kurios prisitur dabar apskritai visi monistai, žmogus atsirado pasaulėje ant pat galo, kaipo gamtoje veikiančio proceso paskutinis etapas.

Monistų „substancija bei natura“ irgi negalėjo to darbo atlikti: toksai darbas reikalauja didelio proto, viską pramatančio, bet monistiška substancija pasiekia savo proto augščiausią tobulybę tiktai žmoguje, kurio protas toli dar nėra taip didelis, idant visą pasaulės surėdymą bei tikslingumą galėtu permanyti. Žmogus, atsiradęs pasaulėje, pasijuto, kad dar jisai yra menkas ir silpnas, sulyginus su kitomis ėsybėmis, daug už jį fyziškai tvirtesnėmis, kaip antai su liutu, arba tigru. Užžavėtas visokiais stebėtinais gamtoje apsireiškimais, pradėjo pamažu šių prajovų dėsnius bei tikslus tyrinėti, sutverdamas tuo budu ištisą eilę visokių religijų bei filosofiškų systemų. Jei monistai nenor pripažinti jokio Dievo asmeniško, pasaulei išlaukinio, kuris ją protingai butu surėdęs bei valdąs, tai kas sutvarkė pasaulę, prieš dar joje pasirodysiant žmogui? Kaip matome, sulig monistų filosofijos, jokiu budu negalima sužinoti bei išaiškinti, kas tai buvo per viena, išmintinga pasaulės surėdymo priežastis. Jeigu, anot monistų pasakojimų, pasaulę sutvarkė tas pats, ką ir pas žmogų, protas, tai kam gi jie dar sausina savo galvas, kad mus įtikrinus jų mokslo teisingumu. Ar negeriau but pasakius, jog kiekviena pasaulėžvalga yra lygiai teisinga, nes tas pats protas, pasaulę surėdęs, mato ir supranta, koks šis surėdymas yra. Jei mes savo pažiurose į pasaulės sutaisymą bei josios pradžią ir nebesutinkame su monistais ar tai panteistais, tai vienok musų pasaulėžvalga neikiek nėra blogesne bei melagingesne, negu jujų, nes kaip musiškė taip iš jųjų yra, anot monistų protavimo, vienos ir tos

pačios substancijos butinas persikeitimas, taigi bereikalo pan teistai su mumis dar ginčijasi.

Čia aiškiai matome, jog filosofija, nepripažįstanti Dievo asmeniško, pasaulei transcendento, pati save pasmaugia, nes yr' priešinga paprasčiausio musų prityrimo faktams.

(T. b.). *V. Z.*

—:—

SU NAUJAIS METAIS!

Štai jau 1911 metų praslinko nuo užgimimo To, Kuris apskelbė pasauliui Meilę, Brolybę, Lygybę, Kuris ne tik žodžiais bet ir darbais vykdino gyveniman tas augštas idėjas, kuris mirčia patvirtino savo dangišką mokslą, o prisikėlimu iš numirusių amžinai jį atgaivino. Mes, draugai ir draugės, žinom apie tą mokslą; apie jį žino ne tik „ateitininkai", bet ir „aušriniečiai", žino ne tik „viltininkai", bet ir „žiniečiai", apie jį žino ne tik lietuviai, bet ir visas pasaulis. Žino ir jaučia, kad nieko nėra tobulesnio ir prakilnesnio. Ir rodos reiktu tik šventai pildyti, sekti Jį. Bet, deja! nėra to.

Nenorėdami nors šiek-tiek jį sekti, žmonės prasimano sau išteisinančius žodelius, nesugriaunamas sienas, nepereinamas bedugnes. Teisina save, bet išteisint negali. Sąžinė tai liudija.

Kodel visur ašaros, vargai, išnaudojimai?...

Kodel tulžia ir neapykanta užnuodinti tyriausi šaltiniai?...

Šaltiniai žmogiško mokslo, kurio tiesioginė priedermė tirti, aiškinti ir skelbti galybę, gėrybę ir meilę Tojo, Kurio viskas yra?...

Žmonės niekina, daužo Jo veidą, drasko rubus Jo, deda ant galvos vainiką, vainiką dygesnį už erškėčius...

Nes nupintas jis iš keršto, neapykantos, melo, piktžodžiavimų, pavydo, paleistuvavimo...

Niekina, daužo ir drasko Tą, Kuris Meilę, Brolybę ir Lygybę skelbė...

Niekina, daužo ir drasko Tą, Kuris už mus—žmones numirė ant kryžiaus.

Išplėštas, išvarytas Jis iš žmonių širdžių ir keiksmais lydimas apspjaudytas, apkruvintas...

Palaiminti elgėtos, varguoliai, kurie patįs neturtingi, skriaudžiami, išnaudojami ir niekinami, o priėmė Jį pas save, nušluostė Jam prakaitą ir kraują, nuėmė vainiką pridengė savo prastais rubais ir pasotino...

Draugai ir draugės, skaisti jaunuomene, ateties viltie! Dar ne vėlu... Pakilti doriškai, persiimti Kristaus dvasia niekad ne vėlu.

Tatai augštyn širdįs! Tegu dingsta bent musų tarpe visi nukrypimai nuo Kristaus Idėalo, visi nuopuoliai ir bjaurumai. Tegu nuo šio laiko netilpsta musų kalbose bei raštuose nei vienas neapykantos, užvydėjimo bei keršto žodelis. Eikim ramųs prie savo tikslo pildydami šventai Dievo ir sąžinės liepimus.

Kitaip gyvent neverta...

St. E. D.

—:—

NAUJŲ METŲ VAKARE.

Štai jau pralėkė meteliai
Greitai kaip sparnais;
Širdis dreba, baime ima
Kokie vėl ateis?
Gal jie šviesią neš laimužę,
Gal ramumą duos,
O gal vėl prispaustas kryžiais
Žmogus bevaitos.
Ar džiaugsmingi, ar vargingi,
Kokie tiktai eis,
Žinom, jog ir jie taipogi
Pralėks kaip sparnais.
O, Dievuli visagalis!
Amžių Viešpats Tu.
Laimink musų šios metelius,
Duok sulaukt kitų.

Aglaitė.

—o—

Iš moksleivių gyvenimo.

Telšiai. Šiemet p. Narutavičienės įsteigtoji mergaičių progimnazija gavo valdiškųjų mokyklų teises. Jei butu ilgai buvus be teisių, vargiai butu gyvavusi, nes mažne kiekvieną metą p. Narutavičienei prisiėjo lopyti daug skylių iš savo kišenės, o šiemet deficitas siekė iki 800 rub. Deficitui pamažinti mergaitės užgavėnėse rengia vakarą. Vaidins lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis.

Mergaičių išsilavinimas čia gana žemas. „Ateities“ rodos neišsirašo nei viena, kitokių kningučių tiktai kaikurios teskaito. „Aušrininkių“ irgi, rodos, nėra. Tautiškas susipratimas menkas. Kur kas augščiau stovi flirto menas...

T—as.

Šiauliai. Perskaitęs draugo Smydro Šakelės korespondenciją iš Šiaulių 5-me № „Aušrinės“ praeitų metų, labai nustebau. Niekuomet nemaniau, kad autorius gyvendamas Šiauliuose, taip neteisingas paduotu žinias apie Šiaulių eksternus ir gimnazistus.

Iš kur-gi Smydro Šakelė išsvajojo, kad „švedai“ ir gimnazistai sumainė roles“?! Kiek šiame išsireiškime yra tiesos, pamatysime tuojau.

Pirma pažiurėkime, ką draugas Smydro Šakelė rašo.

„Vis budavo „švedai“ k u n i g a i s m o k o s, gimnazistai seminarijon n e i n a, arba bent m a ž a i. Siemet a t b u l a i: šmakšt ir paliko kunigėliais (taip žmonės vadina klerikus) k e t u r i gimnazistai. „Švedų“ n e i v i e n a s“.

Kur-gi čia tiesa? Ieškokime.

Negalima sakyti, buk „švedai“ kunigais mokos. Kur kas daugiau, kai pusė „švedų“ neina kuniguosna. Jei tas draugui Smydro Šakelei neaišku, tai sulyginkite skaičius „švedų“, einančiųjų seminarijon, su skaičium išlaikiusiųjų kvotimus Maskvoj, Peterburge ir Šiaulių gimnazijoj (šiauliečiai eksternai daugiausiai tuose miestuose laiko kvotimus)...

Ar-gi „švedų“ nei vienas šiemet nepastojo seminarijon? Draugas graitai pamirštate savo pažįstamus. Ką pasakysite, kad jusų pažistamas p. K—čia, prigulėjęs pernai dar kart su jumis eksternų kuopelėn, pastojo seminarijon; toliau p. Š—nis

ir dar koks—nepamenu gerai pavardės. Kaip matome turime trįs vietoj Smydro Šakelės „nei vienas“.

Einame toliau.

Iš kur-gi tas „atbulumas“ Smydro Šakelei pasirodė; nejaugi tik „šiemet šmakšt ir paliko kunigėliais keturi (truputį padauginai, ponuti) gimnazistai“. Ar pernai, užpernai ir seniau nebudavo? Kur-gi jie dingo?! Tur but, sveikas pamiršai, kad kitais metais važiuodavo seminarijon.

Baigdamas rašyti patariu dr. S. Š., rašant žinias laikraščiui, gerai ištirti ir neklausyti tokių per akis nesąmonių, buk seminarijai tinka net ir tokie, „kurie už jos murų slapstosi nuo prigautų merginų kerštо“. Jei kas slapstytusi „nuo prigautų merginų kerštо“ tai slapstytusi nuošaliai, tik ne seminarijoj, nes čionai kur kas sunkiau. Ir jeigu sužinotu seminarija, kad jojoj toksai slapstosi, tai užtikrinu S. Š., sulig diena jį prašalintu.

J. J. Mauškalnis.

Kaunas. Prie vietinės keturklasės miesto mokyklos jau antri metai, kaip įsteigta pedagogijos kursai, kur rengiama liaudies mokytojai. Priimama ten baigusieji miesto keturklases mokyklas. Kursas tęsiasi du metu; už mokslą mokėti nereik. Lietuvių šiuose kursuose šįmet tik du, mat pirmiau katalikų čion visai ne priimdavo. Ir dabar iš katalikų priimama tik lietuviai abiejų lyčių. Geistina butu, kad moksleiviai —ypač baigusieji keturklases mokyklas, atkreiptu į tuos kursus atidę ir pasiskubintu jais pasinaudoti.

Balčytis.

Iš Marijampolės gimnazijos pereita mėnesį išvarė du mokiniu, tarp jų vieną lietuvį už labai atkaklų pasielgimą. Gaila, kad tarp lietuvių atsiranda tokių paukščiukų. Lietuviai mokiniai labai juomi pasipiktinę. Geistina, kad tai butu pirmutinis ir paskutinis atsitikimas. Apskritai imant lietuviai visuomet doriau elgėsi visur ir visuomet negu kitataučiai, užtat tokie atsitikimai labai duria akin. Geidžiame buvusiam draugui pažinti savo klaidą ir supratus stengtis pasitaisyti. Ypač negeistinas draugavimos su tokiais, į kuriuos visi pirštais rodo. Su kokiais sutapsi—toks ir patsai tapsi. Laukiame draugo pasitaisant.

Tuputis.

Louvain. 19 gruodžio Bruxelles'yj mokslo komisijos nutarimu paskirta stipendijos užsieninei kelionei mokslo tikslu šiems asmenims, išlaikiusiems tam tikrą konkursą:

1) Kun. A c h i l l e S a l é e, mineralogijos mokslų daktarui iš Louvain'o universitatės;

2) p. M i c h i e i l s, chemijos mokslų daktarui taipogi iš Louvain'o univ.;

3) p. G o u b a u, chemijos mokslų daktarui iš Gand'o univ.

Komisija apsiėmė valdžios išlaidomis atspausdinti kun. Salée ir p. Michieils'o disertacijas.

M. R.

Marijampolės gimnazija 18 spalių 1911 m. šventė Lomonosovo jubilėjų. Buvo padeklamuota Lomonosovo eilės rusiškai, francuziškai ir lietuviškai. Kitais kartais gimnazijų šventėse lietuviškai visai budavo nedeklamuota, dabargi lietuviškai padeklamuoti užprašė patsai direktorius. Deklamavo mokiniai G y l i s ir K r i k š č i u n a s. Štai deklamuotųjų eilių tekstai:

I.

ODA. Psalmė 14.

Vertimas *P. Kraučūno* iš Lomonosovo.

Viešpatie! kas ant augštybių
Tavo rūmuos vietą gaus?
Kas gyvens ten tarp skaistybių
Kalno šventojo dangaus?

*

Tas, kurs elgiasi teisingai,
Gera daro visados,
Jokiais žodžiais melagingai
Neapgauna niekados.

*

Kas varguolį šelpė, gynė
Ir nelobo iš kitų,
Kilpų jiems gudrių nepynė,
Nemezgė kalbų piktų;

*

Kas nekenčia piktadėjų,
Žmones augština dorus,
Tas, kurs pildo, ką galėjo,
Nors būt' nuostolis svarbus,

Palūkais nespaus vargybę,
Sanžinės kas neparduos
Kraugeriams prieš nekaltybę,
Tas augštybėse gyvuos.—

—:—

RYTMETINIS MĄSTYMAS
apie Dievo didybę.

Vertimas *P. Kraučiuno* iš Lomonosovo.

Jau saulės žerinti šviesybė
Spindėt pradėjo ant dangaus.
Ir Viešpaties darbų grožybę
Atidengė akim žmogaus.
Jei jais stebies, kaip pamatai,
Tai koks Tvėrėjas yr patsai!

*

Jei mes miruoliai ten augštybėn
Galėtumėme patekėt,
Idant mūs' akys ton šviesybėn
Arti galėtų paveizdėt,
Regėtumėm ten, kaip girias,
Pasaulio degančias marias.

*

Ugninės vilnįs ten ratuoja,
Neranda niekur sau ribų,
Liepsninės audros ten banguoja
Kovodamos nuo amžinų.
Ten verda akmens su tranksmu,
Ugnis ten lįja su grausmu.

*

Bet šitoji gansti didybė—
Tai švitulys tik prieš Tave!
Sią žėrinčią dangaus šviesybę
Paskyrei šviesti ir mane,
Kad darbus žemiškus atlikt
Galėtumėm ir Tau patikt.

*

Nakties tamsa jau paliuosavo
Girias, juras ir tuos laukus.
Ir akįs mūs' regėti gavo
Liuliuojančius ten stebūklus.
Kiekvienas šaukia tvarinys:
„Kaip didis Dievas Žiedėjys!“

*

Dangaus švietyklė ši dieninė
Užgaun paviršių tik daiktų,
Žmogus regėt nor begalinę
Nepripažindamas kraštų.
Iš begalybės ir dausų
Linksmybė yr tvarų visų.

*

Kad, Dieve, man tamsoj nelikti,
Tu spindulį tiesos nuleisk,
Idant galėčiau Tau patikti,
Kas reik daryti, man apreikšk,
Idant pasaulyj visame
Galėčiau garbinti Tave!

Rusams lietuvių kalbos nesuprantantiems labai patiko jus dailus skambėjimas ir reiškumas.

Marijampolietis.

—:—

Vilkaviškis. Gimnazistams užstojo sunkus laikai, nes jiems teleista skaityt vien kningas, kurias teduodama iš gimnazijos bibliotekos. Net už skaitymą Tolstojaus „Prisikėlimo“ vieną mokinį norėjo nubausti ketveriuke iš pasielgimo. Iš gimnazijos kningyno mokiniai beveik kaip ir negauna kningų. Kodel? Nežinau! Tas nedavimas ir prispiria mokinį griebtis uždraustų kningų.

Negaliu užtylėti ir apie mokines-vilkaviškietes. Draugas Stepas Sapnas „Ateities“ № 8 išsitarė truputį apie jas, o jos pačios, kaip tylėjo, taip ir tebetyli; nepaduoda net nei mokinių statistikos, o apie didesnes žinias nėr nei kalbos! Ar ilgai tylės? Pažiurėsim! Jau jeigu Marijampolietės įstengė parašyt šį-tą apie savo gyvenimą, tai kodel gi Vilkaviškietės turi apsileisti?

Ka-ka-rie-ku.

—o—

Pranešimas į „Ateities“ redakciją.

Maskvos ateitininkų kuopelė įsteigė informacijos biurą. Kreiptis pridedant atsakui markę, šiuo antrašu:

Москва, м. Царицынская ул. III студенческое Общежитіе. Студенту Е. К. К. L.

—:—

Bibliografija ir kritika.

Amerikoje neseniai išėjo iš spaudos nauja d-ro Žimonto kningutė: „Intekmė dantų ant žmogaus gyvenimo“. Musų literaturoje yra tai pirmutinis veikalėlis toje srityje, tik nelaimei maža teatsakantis savo tikslui. Perskaičius veikalėlį apturime įspudį, jog autoriaus suvis prie ko kito eita. Tai, iš dalies, nurodo pati įžanga, užimanti du trečdaliu viso to darbo. Čionai tiesiog apsireiškia autoriaus agitacija prieš bažnytines Amerikos mokyklas, buk tenai lankančiųjų vaikų nebus apžiurimi dantįs (pusl. 14) delto, kad kunigai neprileisią prie to! Keista ištikrųjų reikalauti nuog kunigų, kad jie dar užsimdinėtu vaikų dantimis (pusl. 15) — juk tas dalykas tai, tėvų, gydytojų, dantistų — o ne kunigų priedermė.

Moksliškoji vertė kningelės suvis menka. Vos paviršutiniai aprašęs ir mažai ką supažindinęs skaitytojus su pakeltuoju klausimu, autorius giliau neištyrė „intekmės dantų ant žmogaus gyvenimo“, o šis klausimas, yra labai svarbus. Vietoj tad tos ilgos nereikalingos įžangos, autoriui reikėjo plačiau aprašyti apie dantis, tai butu ši-tą atlikęs. O dabar pav. dr. Žimontas tik ant juoko pasiliko su savaja nuomone, buk žmogaus dora prigulinti nuo dantų. Nes, anot jo, jeigu kas turi blogus dantis, tai tas jau yra nedorėlis, plėšikas ir tt. Klausimas, kas-gi tada laukia žmoniją jos ateityje? Statistika nurodo, kad juo augštesnė kultura, tuo daugiau genda ir dantįs. Antai mažiau kulturingos tautos duoda mažesnius nuošimčius sugedusių dantų—vos 5—25%, o augštai pakilusios kulturoje siekia net 80%. Sulig to, koks tai turetu buti nuošimtis plėšikų ar nedorėlių kulturingesniųjų žmonių tarpe, ir atbulai daug doresni turėtu buti laukiniai žmonės. Tiek apie turinį.

Kas lig kalbos, tai pilna tenai visokių barbarizmų ir šiaip netinkamų žodžių. Kningutė tiesiog žemiau stovi negu galima butu ją plačiau kritikuoti[1]).—

Dantų mokyklos klausytoja Z. P.

—:—

[1]) Dantų hygiėna—labai svarbus dalykas jaunimo auklėjime. Ar negalėtu gerb. recenzentė parupinti „Ateičiai“ keletą trumpų patarimų, ko jaunimas privalo vengti, kad dantų prieš laiką nepagadintu. *Red.*

„Aušrinė“ apie „Ateitį“.

„Ateities“ skaitytojams buvo žinoma, kad apie „At.“ kiek ilgiau buvo rašiusi tik „Viltis“, „Draugas“ ir „Vadovas“. „Liet. Ž.“ ir „Liet. Uk.“ tik trumpai tepaminėjo apie jos egzistavimą. Pastaruoju laiku dalykų stovis pradėjo darytis kiek įvairesnis. Taip antai „Aušrinės“ № 5 (12) Vt. St. išreiškęs biskį ilgiau savo nuomonę apie „Ateitį“ įdėjo dar čia pat Gražinos ir S. J. balsą (№ 5 (12) p. 23, 24). Bet vis tai dar buvo mažoka. Dabar gi „Aušrinės“ № 13 tilpo apie „At.“ atskiras, nevisai trumpas (pp. 192—205) straipsnelis. Ką gi, labai malonu! Indiferentizmas, su kuriuom „At.“ užsibrėžė kovoti iš paskutinos, matomai, pradeda nykti. Ypač malonu sužinojus, kad tas dabartinis balsas apie „At.“ tai ne kokio nykštuko-moksleiviuko, o tik Vabalėlio, kuris, kaip praneša pati „Aušrinė“ (№ 5 (12) p. 28, 29), visotinoj' Maskvos Lietuvių Studentų Draugijos sueigoj' išrinkto burelio „Aušrinei“ vesti tarpe užima pirmą vietą. Taigi, galima spręst, vyras tarp kitų rimčiausias ir jo balsą šį kart galime skaityti kaip ir pačios „Aušrinės“ balsu, nes ir jis pats rašo: „pradėjome g a v i n ė t i žinių pluokštus“ (p. 193), „J-as, rašydamas m u m s . . . kritiką“ (p. 204 past. 52) ir tolygiai, vadinasi, nuo „Aušrinės“. Tas irgi puiku: su rimtais žmonėmis visuomet lengviau susikalbėt, lengviau susitart visokiuose painiuose dalykuose, pigiau išlygint visokius nesusipratimus ir greičiau galima tikėtis padavus vieni kitiems ranką draugėj' vykdint tą taip visų musų pageidaujamą darbą.

Vabalėlis „Ateičiai“ dar malonesnis užtatai, kad priskaito save prie „atvirų, nepaliaujančių tiesos jieškotojų“ (p. 205). Tokius vyrus „At.“ labai gerbia, nes rašo apie juos: „tegul tik jie turi tikrą atvirą norą tiesos jieškoti, tai ras ją, o jeigu jau jos jieško, tai vistiek, kaip kad pusę jau turi“ (№ 11—12 p. 481). Matant iš abiejų pusių tokius norus, negalima netikėt, kad žmonės negalėtu susitaikint savo pažiūrose, pastangose ir viens nuo kito pasimokint.

Pirmu žingsniu prie tokio tikslo, jei neklystame, manome šiuo kart bus sugretinimas to, ką Vabalėlis šį kart pasakė apie „At.“, su išvadomis, kurias iš to sau daro „Ateitis“.

* * *

Anot Vabalėlio „Ateities“ bendra fyzionomia toki:

„At.“ esanti dieviška ir amžina. Todėl taip išniekino visus kritikus, kurie, ne su jaja; nekitaip padarysianti ir su busiančiais kritikais“ (p. 194). „Ir kuomet „dangaus inkvėptieji“, nušvitę mefistofelišku[1]) džiaugsmu, ima pliumpuoti „iš dangaus“ žemiškus atributus savo priešininkams; kuomet lengva apaštališka ranka paberia pelenais visas pasaulinės minties „galvas“ su maldele: bepročiai, niekabyliai, nedorėliai, niekšai, ištvirkėliai, cinikai, veidmainiai, palaidi filosofai, apjakėliai ir tt.; kuomet iš didelio tiesos numylėjimo ir jautraus sąžiningumo iškraipo svetimas mintis ir ištisas mokslo disciplinas bei filosofijos systemas ir paskui (su atributais jų autoriams) jas su pamėga atmeta; kuomet jie iš neišsemiamo šaltinio lieja savo geltoną tulžį ant skaisčiausių sielos troškimų ir virpėjimų; kuomet jie, „kunigiškoj“ puikybėj išdidę, tartum nuo kalno žiuri į visus ir pripažįsta sau teisę liuosai drėbti ant kiekvieno tai, kas tinkama, — visa tai sutraukus kruvon, nebematai ne tik mandagumo bet ir paprastojo humanistiškumo, nekalbant jau apie „ideališką“, prie kurio jie siekias. Tas „iltis“ „Kristaus krikščionis“, matyt, pasiliko iš pasmerktos „civilizuotos barbarijos“ nebent tik delto, kad tuo paveikslu patvirtinus „vieno svarbiausių krikščioniškos pasaulėžvalgos pamato“ teisingumą, butent, jog jųjų prigimtis amžinai sugedusi“ (plg. № 1, p. 7).

žodžiu „Ateityje“

„cinizmas su tulžim“ ir užtatai jai „nesunku visus, kas ne su katalikiška oda ir plaukais pavadinti Dievo priešais ir, žinoma, ištvirkėliais“ (p. 199).

„Ateitininkų“ pasaulėžiurą, girdi, „kiekvienas musų, dar paršelius ganydamas turbut su tokiu pat aiškumu ir paprastumu išpažinojo“ (p. 196); „at.“ „tai žmonės, kuriems galvojimas yra nepaprasta sunkenybė, kurie tarytum bijo audringos minties, bijo neaprobuotos knygos, kad kartais „neištvirkus“, nepradėjus viską „trupint“.. Patsai gi gyvenimas, matyt, nesukelia nepasitenkinimų „revoliucijos“, nes, turbut, viso ko pilnas... ir patenkintas. Ir absolutiškas intikėjimas, tikėjimas katalikiškas . . . be abejo tokiems žmonėms patogiausias budas apsidrausti nuo visų tų painijų ir sunkenybių“ (p. 200); „jiems laimingiems užsiganėdinime, „dušios sveikatos“ pilniems, ne sapnai nesisapnuoja pvz., apie Sokratą, kurs . . . imtų jiems kuždėti: „viską ką jus žinote, jus tik manote, kad žinote ir tt.“ (p. 201); žodžiu „ateitininkai“ sulig savo pasaulėžiuros tai „apsidraudimo nuo galvojimo draugija“ (p. 192), nes protintis tai jiems „didžiausia kliutis, jų protas amžinai katalikiškas... ir kad kartais „at.“ neimtu galvot apskritai protu (tuo maištininku) ir prasižengę su „dėsniu“ (posmert smalos nešinkuotu . . .) neišklystu“ (p. 205), nutarė visuomet ir visa-

[1]) Kaip tai suprasti? Rodos vistiek kaip ir „velnišku“. Dar ant pusl. 196 yra „mefistofeliška ironija“. Gaila, kad nepasakyta suprantamiau!

me kame vadovautis tik protu ir prie to—tikėjimo apšviestu protu. „Ateitininkų“ r e l i g i j a tai „religinis utilitarizmas“, kuris „paprastai prakvimpa moksleiviuose, kurių kišenėj' šiladvasiškųjų giminių, bei šiaip pinigingų katalikų skatikas“ (p. 203). „Ateities“ D i e v a s tai „dulkėtų laboratorių scholastiškos minties Dievas, šaltas, kietas, kaip uola, negailestingas“ (p. 204). P. Vabalėlio pažįstamas skerdžius, kuris vieną griausmingą šventadienį pasakojo įgavęs patirimą, jog, griaudžiant, velnias sėdėjęs ant jo bakužės stogo ir turėdamas ant kaklo susinėręs kulkų, jas metęs į visus šonus, šis skerdžius „rodos, kur kas „filosofiškiau“ čia buvo supratęs intikėjimo subjektiviškumą ir individiškumą, nekaip „absolutiškoji“ „Ateitis“ (p. 205), nes jis neiškoneveikęs nei jo už aiškinimą, nepasmerkęs nei visų mokslų, kurie jam tame dalyke priešinos.—Atbulai panorėjęs sužinot apie fyziką šį-tą daugiau, klausinėjęs ir dėjęsis galvon . . . protinęsis, kas, kaip augščiau matėme, „ateitininkams“ „nepaprasta sunkenybė“.

„Ateities“ pasirodymo t i k s l a s sekantis: „Augustinas, priešingai Auksaburniui, kazuistiškai išdirbinėja eretikų gujimo teorią jų p a č i ų n a u d a i, sulig žodžiais — c o m p e l l e i n t r a r e!—kas paskui inėjo Bažnyčios praktikon (žinoma, kad tikėjimo ir doros vardu). Tą „praktiką“ nevienas jaučiame ir mes Lietuvoj' ant savo kailio: dabar turėsime ir čia prispėjusią „Ateitį“ (kuriai, kaipo moksleivių organui, daug lengviau bus i š š n i p i n ė t i „b e d i e v i u s“[1])... (p. 197).

Tai toki „Ateities“ bendra fyzionomija, toki pasaulėžiura, toki religija, toks Dievas, toks „Ateities“ pasirodymo tikslas. Vabalėlis savo šiuomi rašiniu norėjęs „tik priminti, jog „ateitininkams“ turėtų buti baisu ne tiek tas, iš kur žmogus paeinąs—iš beždžionės, ar iš molio, ar šonkaulio,—bet baisiau—visam gyvenimui pasilikti beždžione“ (p. 205).

Tiek šį kart. Kitame „Aušr.“ № gerb. autorius prižada „giliau ir tiesiai pasiknisti jos („At.“) socialės ir politikos programos „paslaptyse“, kuri organiškai susiriša su jos pasaulėžiura“ (p. 205).

* * *

Ištirimui, ar tai, ką čion Vabalėlis pasakė apie „At.“ ir jos šalininkus, yra tiesa ar ne, patariame bent visiems ligšiol į „Ateitį“ rašiusiems perskaityti Vabal. straipsnį kaip jis yra

[1]) Musų pabraukta.

„Aušrinėje“ ir kiekvienam jo žodžius su savo žodžiais „Ateityje“ palyginti, ir aiškiai pamatys, ar „At.“ esama to, ką iš jos išskaitė Vab. ar ne. Sąžinė pasakys kiekvienam, ar jo šiame atvejyje apsilenkta su mandagumo, humaniškumo ir doros reikalavimais ar ne. Tokį palyginimą padaryti bus ytin nesunku, nes p. Vab. savo tvirtinimus (ne guldytumėm galvos, kad visus), ne vėjais pamušė, o kaipo rimtas rašytojas rėmė citatomis iš „Ateities“.

Jeigu taip palyginant pasirodys, kad „At.“ ligšiol ištikrųjų buta „cinizmo su tulžim“, tai ateinančiame laike pasistengti griežčiausiai vengti tokio ištikro nepadoraus ir neprideramo apsiėjimo su stovinčiais šale „Aušr.“.

O jei pasirodys, kad to, ką išskaitė p. Vab., „At.“ faktiškai visai nėsama, tai patartumėm irgi biskutį pagalvot apie tai, kokiu budu įvyko, kad Vab. „geltoną tulžį“ ir „cinizmą su tulžim“, o drauge „iltis“, „paršelius“, „mefistofelius“, „skerdžius“, „beždžiones“ ir visą tolygią simbolistiką išvydo ten, kur to viso ištikrųjų nėsama.

Taigi kviečiame butinai padaryti tokį palyginimą.

Gaila tik, kad Vab. rašinio aiškumui pakenkė daugelis spaudos klaidų, kurias gerb. autorius nors ir taisė, nepamename kuriame „Liet. Žinių“ numeryje, bet visgi, rodos, dar pusėtinai liko ir nepataisytų. Ypatingai didelis neaiškumas sekančioj' vietoj' (p. 200) kur rašoma:

„Gedonizmas dabar populariškiausia srovė, ir užtai nestebėtina butu, jei ir musų moksleivių dalis („ateitininkai“) pasileistu ton pakalnėn su ratukais su mažiukais. Apskritai imant, po revolucijos audrų, laisvės metu musų „nusivilusią“ upo moksleiviją ir inteligentijos dalį apėmė kaž-koks buržuinis romantizmas, lyginai, kaip francuzus po revolucios ir imperios. Ji pradėjo gyventi daugiau „akimis“, kaip kad rusų inteligentijos dalis po 1905 metų atbulais ratais nuvažiavusi iš „marksizmo į idealizmą“. Tas „Golfstremas“ nuplukdė ir pačią „A u š r i n ę“ (m. pabr.), kuri spėjo tuomet pasižymėt. Mėlinas dangus, slepiningos numylėtos akelės, užmiršties sapnai, dailės entuziazmas, tautiškas efyras, tikėjimiškoji mystiškoji ekstazė... vis tai u ž p i l d ė „idealizmo“ centrą, teikiant „idealistams“ s o č i o s sielos nuraminimą, jieškomą patriotišką nirvaną. Ir man rodos, jog pati Red. („Draugija“?) labai teisingai, nors, kaip visada ir vulgariškai, nujautė „Ateities“ „genezį“ (Žiur. № 2 p. 57).

Kaip matyti iš konteksto autorius čion visur kalba tik apie „Ateitį“; tekste gi aiškiai stovi: „Golfstremas“ nuplukdė ir pačią „A u š r i n ę“. Spaudos klaidas taisant, kiek pamenam, apie tai nieko nepaminėta. Kaip šią vietą suprasti? Tikrybė sako, kad tie „užmiršties sapnai, dailės entuziazmas, tautiškas efyras“, o jei dar vieton „tikėjimiškos mystiškos ekstazės“,—kuri čion kaip ir keistai skamba,—šale „melyno dan-

gaus“ ir „slepiningų numylėtų akelių“ padėti „mėnulį“, „širdžių liepsnavimą“, „šilko kasužes“ ir tolygius objektus („Aušr.“ № 6, 1910, p. 32), tai tada išeis gyviausia „A u š r i n ė s“ ne „Ateities“ fotografija.

Taip šį neaiškumą reikėtu kaip nors išsklaidyt: ar apie „Aušr.“ ar apie „At.“ čion gerb. autorius kalba?

* * *

P. Vab. sako, kad „Ateitį“ nekvaršina svarbiausios gyvenimo problemos, k. a. pasaulio gyvijos, žmogaus pradžios, esmės ir evolucijos problema, etikos, žemiško gyvenimo tikslo ir metafizikos, filosofios, sociologios problemos“ (p. 199). Čia tai tik vien nekaltas nesusipratimas; ir labai „kvaršina“; nagrinėjamos tos problemos nebuvo tik užtatai, kad nebuvo viską galima suspėt aprėpt vienų metų bėgyje. O ir tikri esame, kad Vab. nebutu taip pasakęs jei butu turėjęs rankose 10 „At.“ № (jis savo rašiniui medegą emės tik iš „At.“ №№ 1—9), kur (p. 412) „At.“ Redakcija kalba apie tas problemas ir ketinanti tuojaus pradėti talpinti jų nagrinėjimą, kuris tikisi iššauksiąs gyvą diskusiją. O jeigu ligšioliniu savo gyvavimu „Ateitis“ įstengė bent „iškelti problemas“ ir „sukelti klausimus“, kaip sako p. Vab., tai jau ištikrųjų ji šį tą nuveikė ir jos egzistavimas nebuvo visai bergždžias. Todėl ir tas dažnai girdimas, kaipo nepageidaujamas „jiegų skaldymas“ kur kas teisingiau reikėtu pavadinti jį „pageidaujamu galvų skaldymu“.

Į kokias gi tad problemas butu nuosekliau kibti pirmiau? Ir vieni, ir kiti, ir treti kalba apie t i e s o s j i e š k o j i m ą. Bet, vyručiai, *ar ji yra ta tiesa?*

Jieškojimas jos turės prasmę, tik kaip bus tikrai žinia kad jos esama; jeigu jos nėr, tai apie kokį jieškojimą gali but kalba? Jieškojimas tik tada save išteisins, jei esama objektivios, nuo jieškančio subjekto atskiros, neprigulmingos tiesos. Jei objektivios tiesos nėr, o yra tik subjektivi, tai tada visai kas kita; galime kalbėt negut apie t i e s o s s u s i t v ė r i m ą, o ne apie jos atradimą ir išlaikymą. Čia tai rodos pamatinė visų problemų problema. Su tikslu, jei ne išrišti galutinai, tai bent nors ją „iškelti“ ir aptarti, šiame numeryje ir eina: „O b j e k t i v i z m a s a r s u b j e k t i v i z m a s“.

„Ateities“ Redakcija.

—o—

Pr. D.

ŽINOJIMAS IR TIKĖJIMAS.

1. OBJEKTIVIZMAS AR SUBJEKTIVIZMAS?

I.

Kas tai yra žinojimas?

Atėjus žmogui pasaulin ir einant jo organiškam ir dvasiškam gyvenimui stipryn, vis dažniau tenka jam tiesioginiai susidurt su tuom kas aplink jį, išoro, ir taipgi atjausti įvairius pergyvenimus savo viduje. Tokių vidujų ir išorinių pergyvenimų rinkinys ir daro tai, ką vadiname p r i t y r i m u. Šis patyrimas rodo žmogui ištisą eilę konkrečių daiktų ir šiaip nuolat besimainančių apsireiškimų. Visoks aiškus tikras šių dalykų pažinimas atsiektas ne su pagalba svetimo liudijimo, o nuosavaus tyrinėjimo arba apmąstymo keliu, ir bus ž i n o j i m a s siauroj' prasmėj'. Platesnėj' prasmėj' — žinojimas bus visoks tikras dalyko pažinimas.

Tik plikas į faktus ar apsireiškimus žiurėjimas dar nebus toks žinojimas, kokio reikalauja žmogaus dvasia, nes žmogus netik paprastas a n i m a l b i p e s (dvikojis gyvulys), bet drauge ir a n i m a l m e t a p h y s i c u m (metafiziškas gyvulys), o pastaroji žmogaus kokybė, darydama jį iš prigimimo filosofu, neduoda jo protui ramybės; žmogus nesitenkina tėmydamas aplink save ir regėdamas gamtos apsireiškimus, kaip kiti gyviai, bet visuomet be sustojimo jieško p r i e ž a s č i ų; užtatai teisingai dar jisai pavadintas „priežastybės gyviu“[1]).

Toki žmogaus ypatybė nuo paprasto į faktus ir apsireiškimus žiurėjimo stumia jį prie moksliško žinojimo, prie filosofiško pažinimo, reikalaujančio, kad but atsižvelgiama ne tik į tai, kuomi ir kaip daiktai yra, bet ir k o d ė l jie yra taip, o negal but kitaip, taigi reikalauja pažinimo p a m a t ų, ir dar, kaip žemiau išvysime, reikalauja, kad tie pamatai turėtu n e i š g r i a u j a m ą o b j e k t y v i ą r e i k š m ę.

Moksliškas pažinimo procesas susideda iš trijų elementų: iš pažįstančio s u b j e k t o, iš pažinto daikto o b j e k t o ir santikių tarp juodviejų, s a n t i k i ų t a r p m i n t i j i m o s u b j e k t o i r d a i k t ų e s i m o. Toki ar kitoki šių trijų dydžių

[1]) „Aušrinė“ 1910, № 6 p. 19.

kombinacija, gamina tokią ar kitokią pažinimo teoriją, tokią ar kitokią žinojimo systemą.

Jeigu pažinimo procese centralę vietą užims subjektas, kaipo viso ko mastas, tai bus s u b j e k t i v i z m a s; jo priešginybė bus objektivizmas arba r e a l i z m a s.

II.

Realizmas sako, kad atstui mintijimo pajiegos ir visiškai nuo jo neprigulmingai egzistuoja daiktai, egzistuoja tikri objektai, pav. žmonės, gyvuliai, augmenįs, girios, pievos, upės, jurės, šalįs ir t.t. ir t.t. Idėją apie tų daiktų egzistavimą, jų sąstatą ir t.t. žmogus įgauna arba betarpiškai su jais susidurdamas, arba apie juos nuo kitų sužinodamas. Žmogaus dvasia tai kaip ir popieros lapas, kuriame užrašomi jų vardai, kaip ir t a b u l a r a s a, kurioj atsispaudžia jų turinys, kaip ir fotografijos plėnelė, ant kurios palieka žymę atsakantieji daiktams vaizdai, kaip ir atrodys arba tyras vanduo, kuriame t e i s i n g a i atsispindi visų su juom susiartinusiųjų daiktų formos. Kaip atrodys arba vanduo negali nieko parodyt pats iš savęs, taip ir žmogaus protas apglebia daiktų formą ir turinį, kitaip, pažįsta juos tik susidurus su pačiais daiktais; vadinasi d a i k t a i suteikia protui t u r i n į ir f o r m ą. Taigi nuo mus neprigulmingai egzistuoja objektai ir nuo musų mintijimo skirtinas pasaulis, skirtina esimo tvarka, kurią mes suvokiame, pažįstame su mintijimo pagalba; musų gi pažinimo priežasčia ir kriterijum yra objektai. Tai—realizmas.

Bet jame dar pažymėtina ir kita svarbi pažinimo pusė. Iš prityrimo mes pažįstame netik tai kas musų jausmams pasiekiama; iš jo mes imame ir daugelį sąvokų, kurios sulig savo budo yra visotinos, kaipo turinčios vienodą į visus daiktus atsinešimą pav. sąvokos priežastybės, esybės, keitimosi, įvairumo, vienodumo ir t.t. Sulygindami ir analyzuodami šias visotinas sąvokas mes prieiname prie turinčių visotiną objektivią reikšmę ir nesimainančių protavimo pamatų kaip antai pav.: joks daiktas negal padaryt save iš nieko, du daiktu, lygiu kokiam nors trečiam, yra tarp savęs lygiu, dalis mažesnė už visą, kiekviens daiktas turi turėt atsakantį savo buvimo pamatą ir t. t. Darydami tolesnes išvadas iš šių principų vienoj' pusėj' ir iš prityrimo faktų kitoj' galime pastatyt tokią ar kitokią mokslo systemą ir vis daugiau ir daugiau praplatint musų žinijos ribas.

Žmonijos minties historijoj realistiškai pažinimo systemai tvirtą pamatą padėjo Aristotelis; ant tokio pat pamato stovė-

jo Bažnyčios tėvai Augustinas, Atanazas, Gregorius, o ačiu darbams didžių scholastikų kaip antai Anselmo, Alberto, Tomo, Bonaventuros, Suarez'o ji tapo žymiai ištobulinta; ant tokio pat pamato stovėjo ir protestantų filosofai kaip Lebnitz'as, Wolff'as, taipgi nekrikščioniški protininkai: Avicenna, Maimonidas, ir ligi Kantui realizmas, galima sakyt, buvo viešpataujančia sistema.

III.

Bet šale realizmo yra kita griežtai jam priešinga pažinimo teorija,—subjektivizmas. Savo šaknis jis turi irgi gilioje senovėje. Subjektivizmui pamatą padėjo graikų filosofas Heraklitas, tas pats, nuo kurio paeina garsusis sakinys πάντα ρεῖ —viskas teka. Heraklito mokinys Kratylas, aiškindamas kad ir žmogaus pažinimas esti nuolatiniame tekėjime, padėjo pamatą sensualizmui, nuomonei, kad mes negalime pažint, kas yra už musų jausmų ribų, ir kad visoks pažinimas yra tik individualis ir subjektivus. Tada, aišku, jau negali but jokios kalbos apie visotinas sąvokas ir turinčius visotiną objektivią reikšmę ir nesimainančius protavimo pamatus.

Subjektivizmas dažnai pasitaikąs minties historijoj' senesnėj' filosofijoj' turėdavo tik nedaugelį pasekėjų. Žymesniais iš jų buvo nominalistai (Roscelin'as), ginčijusieji visotinų sąvokų esimą, kuriuos paskiau pakeitė švelnesnė pakraipa, konceptualistai (Occam'as, Biel'is), abejojusieji apie objektivią visotinų sąvokų reikšmę. Naujoj' filosofijoj' į subjektivizmo vėžes pirmas įstojo Descartes'as, kuris visos tikrybės šaltinį jieškojo vieninteliame sąmonės fakte; žymiai subjektivizmą pastumėjo pirmyn Baco, Hobbes, Locke'as, Berckeley's, o po Kantui užviešpatavo jis beveik visą naujojo laiko nekrikščioniškąjį mintijimą.

Pats Kantas ankstybesniame savo darbo periode buvo šalininku Wolff'o, išpažinusio realistišką pažinimo systemą, ir tik paskiau, nepatenkintas empiristų su racionalistais peštynėmis, tvėrė nuosavią pažinimo teoriją. Kantas savo teoriją pavadino kritiška. Kantiečiai augština Kantą kaipo kriticizmo filosofą, bet ištikrųjų Kantas pasielgė labai mažai kritiškai, kuomet be jokio p r i p a r o d y m o visų savo išvadžiojimų pamatan padėjo premisą[1]), kad butinų sąvokų ir visotinų nesimainančiųjų pamatų negalima gauti iš jokių prityrimo kombina-

[1]) *Fr. Ueberwegs*: Grundriss der Geschichte der Philosophie. Dritte Teil I B. 8 Auf. Berlin 1896 S. 262.

cijų, o galima gauti tik neprigulmingai nuo jokio prityrimo iš proto grynai *a priori*. Tikrai stebėtinas pasielgimas! Delei tokio Kanto pasielgimo teisingai rašo Cathrein'as: „Jau Aristotelis prieš Platoną priparodė, kaip su atitraukimo pagalba iš prityrimo galima atkakti prie butinų žinių; tą pat parodė didi viduramžio protininkai prieš nominalistus, paskui juos pasekė ir diduma naujojo laiko filosofų ir pats Kantas pirmame savo protavimo periode. Ir štai dabar susyk ir be jokio priparodymo pamatinės savo systemos premisos daleidžia, kad butinos ir visotinos žinios galimos kilti tik grynai *a priori* iš paties proto! Ar tai neblogiausios rušies dogmatizmas?“[1]).

Kantas statė savo systemą tuo tikslu, kad prieš Hume'o relativizmą priparodyt esimą gamtos ir doros dėsnių, turinčių absolutų visotinumą ir butinumą[2]), taigi išgelbėt pažinimo butinumą ir visotinumą nuo skeptikų empiristų subjektivumo, bet, kaip tuojaus pamatysime, jo teorija greit nuvedė prie gryniausio subjektivizmo; o tai užtatai, kad Kantas pačioj' pradžioj' pasielgė nevykusiai; jis atimdamas iš prityrimo jo neužginčijamas ant objektivumo teises, pasielgė kaip kad mesdamas lauk geldą butu su ja kartu išmetęs ir vaiką. Kas gi tada bepaliko?

Gi tik, kad musų mintijimo procesas apsireiškia tame, kad mes išsidirbame savo mintijimo turinį sulig įgimtų grynai subjektivių proto formų. Laikas ir erdvė, taipgi ir sąvokos kaip esimas ar nėsimas, butinumas, priežastybė, substancija ir t. p. netur jokios nuo mus įvaizdo (Vorstellen) neprigulmingos tiesos; jos nedaugiau tik schemos ir formos, sulig kurių mes priversti vaidenti pasaulį; ir nors tiems įvaizdams pirmutinę medegą suteikia musų jausminis prityrimas sulig Kanto, bet objektivios reikšmės jis neturi, nes mes galime jos medegą pažinti tik po kiek ji telpa į subjektivias musų pažinimo formas. Taip kad musų pažinime nieko nelieka, kas nebutu grynai subjektivu. Musų pažinimas tada jau ne prisitaikymas prie jo objekto, o tik jo iš savęs iškėlimas. Musų mintijimas jau daugiau nesilenkia prieš jokią šale jo esančią tiesą; mąstantis ir tyrinėjantis subjektas yra pats sau dėsnis, yra autonomiškas tiesos tvėrėjas ir savo minčių vadas jokiais dėsniais nesuvaržytas; visas idėjas apie apsupančius jį daiktus jis apturi ne nuo objekto, o iš savęs ir kaipo projek-

[1]) *V. Cathrein*: Glauben und Wissen 2 und 3 Auf. Fr. im Br. 1903. S. 18.

[2]) *Fr. Paulsen*: Immanuel Kant. Stuttgart 1898. S. 387.

cijos aparatas atmuša juos šale savęs. Taigi ne protas apturi savo formą ir turinį nuo daiktų, kaip realizme, bet atvirkščiai, daiktai apturi savo egzistavimą nuo proto, ir ne mintijimas taikosi prie daiktų, bet daiktai seka paskui mintijimą.

Jau ir pats Kantas aiškiai išreiškia šią nuomonę: „Ligšiol daleisdavo, kad visas musų pažinimas turi taikintis prie daiktų... Reikia pabandyt kartą ar mums metafyzikos uždaviniuos nesiseks geriau daleidus kad daiktai turi taikintis prie musų pažinimo“[1]). Kantiečiai gi netruko subjektui suteikti universaliausius įgaliojimus, ir pasielgė nuosekliai. Be to jie kalba daug suprantamiau nei jų mokytojas. „Naujasis laikas“, rašo Eucken'as, „perkeitė žmogiško subjekto stovį;... jis tampa jam gyvenimo centru ir pastangų sau tikslu“[2]). O jau visiškai aiškiai tai Spicker'is[3]): „Pirmiau žmogus buvo prigulmingas, ar nuo gamtos, ar nuo apreiškimo, arba kartu nuo abiejų. Dabargi visiškai atvirkščiai. Žmogus iš visų pusių, teoretiškų kaip praktiškų, yra autonomiškas... O kadangi mes principe nenorime daugiau buti prigulmingais nuo jokio objektivumo ar autoritatės, tai nelieka nieko, kaip tik subjekto autonomija“. Taigi visame kame emancipacija nuo o b j e k t i v u m o i r a u t o r i t a t ė s, — kurioj' formuloj' telpa visi reikalavimai norinčios but moksliška laisvamanybės.

Palikkime šį kart laisvės problemą šale, o grįžkime prie subjektivizmo pažinime. Turime tokį dalykų stovį: centre stovi subjektas; jis pats sau tikslas; jo protas autonomiškas, iš visų pusių jokiais dėsniais nesuvaržytas, nesilenkia prieš jokią šale jo esančią tiesą, nesitaiko prie aplink jį esančių daiktų objektų ar jie bus gamtos ar apreiškimo srityj', ir ką gi taikintis kad be jo šale jo nieko neegzistuoja, ir viskas kas aplink jį apturi savo egzistavimą nuo jo, ir visi daiktai taikosi prie jo pažinimo.

(T. b.).

—:—

[1]) *I. Kant*: Kritik der reinen Vernunft, herausg. von Kehrbach, 2. Auf. Leipzig Reclam. S. 17.

[2]) Zeitschrift für Philosophie und Philosophische Kritik. 112 B. (1898) S. 165 f.

[3]) *G. Spicker*: Der Kampf zweier Weltanschauungen. Stutgart 1898, S. 143, 5.

LAIŠKAS „ATEITIES“ REDAKCIJAI.

Gerbiamoji Redakcija!

Kadangi 10 d. Gruodžio m. per „Rutos“ susirinkimą viešai buvo pranešta apie vieno asmens nepasitenkinimą dėlei korespondencijos iš Friburg'o, įdėtos „Ateities“ N 9, kur tasai asmuo buvo asmeniškai išvardintas, aš savo pasiteisinimui ir parodymui, kad tai padariau ne taip sau apčiupomis, bet po ilgesnio apmąstymo ir kad dėlto tasai asmuo nieko negali turėti prieš mane, turiu pranešti:

1) Apie tojo asmens atvykimą Friburg'an plačiai prieš tai jau buvo rašyta lietuvių, lenkų, o rodos net ir rusų laikraščiuose, tad, man rodos, kad del tos tilpusios „Ateityje“ korespondencijos, tasai asmuo negalėjo jausti save neikiek užgautu.

2) Manydamas, kad gali buti koksai nepatogumas delei tų pačių priežasčių, kurios buvo pažymėtos per „Rutos“ susirinkimą pranešant apie tąjį dalyką, aš išvardijęs tąjį asmenį specialiai gerb. „Ateities“ redakcijai pažymėjau, kad jeigu iš to galėtu išeiti kokie keblumai, tai kad tojo asmens „Ateities“ skiltyse visiškai neminėtu, arba, kitaip sakant, tąjį dalyką pavedžiau gerb. „Ateities“ redakcijos“ nuožiurai ir atsakomybei.

Dėlei tų dviejų priežasčių manau kalbamasai asmuo nieko neturės prieš mane, kaipo „Rutos“ sąnarį ir savo bendrapilietį.

Su tikra pagarba
Rutietis.

Friburg'as
14. XII,11.

—o—

Į drauges ir draugus.

Jau suėjo metai, kaip pasirodė „Ateitis“. Visi mes ją pamylom, ją pamėgom ir su ja susigyvenom. Musų širdyje jaučiama karštas noras matyti „Ateitį“ kuo-

įvairiausia, kuoįdomiausia ir mes visi stengėmės savo plunksna, savo norais prie to prisidėti. Jei mes norime, kad ji butu tobulesnė, įvairesnė, labiaus užimanti, tai turime išaiškinti sau jos ydas. Kiekvienas tikrai susipratęs ateitininkas ir ateitininkė turi jausti savyje priedermę išreikšti savo tikriausias nuomones ir pranešti, kas „Ateičiai“ truksta ir kaip tas trukumas prašalinti, kad šiais antrais metais „Ateitis“ butu tobulesnė, įvairesnė ir kad dar didesnį skaičių draugių ir draugų apie save suspiestu.

Taigi, draugės ir draugai, pasistengkite, kad šis mano paraginimas nebutu balsu, šiaukiančiu girioje.

Nuo savęs gi turiu štai ką pridurti.

„Ateičiai“ turi rupėti, žinia, visi lietuvių moksleiviai. Iki šiolei „Ateityje“ jaučiama stoka korespondencijų ir žinių iš moksleivių gyvenimo. „Ateities“ Redakcija čia visai nekalta. Tuomi turi pasirupinti patįs ateitininkai. Taigi, draugės ir draugai iš visų kraštų, nesigailėkite triuso ir kuodaugiausia siųskite žinių iš savo kampelio.

Kas dar ką turi—atsiliepkite, ir manau, kad „Ateities“ Redakcija neatsisakys paskelbti, kokios jusų, draugės ir draugai, nuomonės apie musų brangią „Ateitį“.

Kazys B.

—o—

ANKETA.

Draugas A. Klemas iš Marijampolės savo laiške į „Draugijos“ redaktorių, parašytame labai dailia terptautine Esperanto kalba paduoda sumanymą įvesti „Draugijon“ tam tikrą esperantišką skyrių ar priedą, kurs galėtu buti lietuvių esperantistų organu. Sumanytojas tikisi iš to labai daug naudos. Mums ta nauda išrodo gan problematiška, nes lietuvių-esperantistų skaitlius kol kas labai nedidelis. Bet pilnai užjausdami tarptautinės kalbos idėjai, noriai sutinkam apskelbti anketą tame klausime. Taigi ir prašome visų „Draugijos“ ir „Ateities“ skaitytojų atsakyti mums į šiuos klausimus:

1) Ką Tamsta manai apie tarptautinės kalbos reikalingumą?

2) Ar daug Tamstos mieste bei parapijoj lietuvių esperantistų?

3) Ar įvedimas „Draugijon“ bei „Ateitin“ tam tikro esperantiško skyriaus nebutu perankstyvas.

Atsakymus norėtumėm gauti iki kovo 1 d. š. m.

„Ateities“ redakcija.

—:—

Redakcijos atsakai.

Miško Sakalui, Uosaičiui, D. K-ui, J. Pirmeiviui, Putinui. Eiles gavome. Peržiurėsime, kas tiks, tą patalpinsime.

Kaziui B. ir *M. Reiniui.* Labai atsiprašome; jusų darbeliai jau senokai gauti, tik ligšiol buvo biskutį užklydę Red. popierose, per ką ir liko neįdėti. Įdėsime.

Senapiliečiams. Perdaug nekantruojate; neužilgo bus pradėta.

Faust. Kir.: „Išvažiavo“ ir „Priminkime draugus“ gavome. Įsiskaitysime.

P. M-jui: „Naujiems Metams silpnos: „Į draugą P. M.“ — geresnės, bet asmeniškos. Nusiųskite tiesiog tam draugui.

T. Kaukys: „Milžinkapių vadas“, „Paukšteliui“, „Kapai“— gauta.

R-čiui. „Ateitis“ Novouzenskan išsiųsta.

Bitikui, A. Rutelei: Folklorą gavome. Ačiu.

Ka-ka-rie-kui. Dalį korespondencijos išbraukę sunaudoiome. Gal jusų direktorius ir labai geras žmogus ir pedagogas, bet panegyrikų jam nedėsime.

Liudai Dulskiutei. Nežinome, kaip Tamistai ir dėkuoti už pavyzdingą folkloro dalykų surašymą. Laukiame dar.

Juodasparniui, Perkunėliui, Zigm. Panernackiui, K. Telksnevičiui. Rankraščius gavome. Kas tiks — sunaudosime.

Kl. Sulgai. Daineles su gaidomis — gavome. Jeigu gaidas ir neatspausdintumėme „Ateityje“, vienok rankraščiai nepražus, juos paskui atiduosime L. M. Draugijai. Taigi laukiame ir likusiųjų dainelių. Kiti dalykai silpni — netilps. Mes niekados nesijuokėme iš to, ką musų draugų plunksnos pagamino ir nuoširdžiai džiaugiamės, kad autoriams užtenka drąsos siųsti savo darbelius į laikraščių redakcijas. Dieve, padėk tau, drauge, darbuotis. Neužmiršk musų ir ilgainiui.

Kalnėnui. „Laikas bėga...“, „Gražybė“, „Dar ne metas“ — gavome. Įsiskaitysime. Labai nudžiugome, kad ir iš jusų padangės pasigirdo garsas. Laukiame prisiuntimo to, ka, draugas, laiškelyje prižadėjai. Ačiu tariame iškalno.

—o—

Aukos „Ateities“ reikalams.

Kun. P. Kemešis . . . . 3 r. 50 kap.

„Ateities“ Administracija.